Август 2022 • Број 152

Србијашуме

ШУМЕ

САДРЖАЈ

Отворено писмо премијерки Ани Брнабић **4**
Финансијски резултати за пример **5**

ШГ „РАСИНА“ - КРУШЕВАЦ
Шумско газдинство „Расина“ - Крушевац **6**

ЈУБИЛЕЈ
40. година расадника Наупаре - Крушевац **9**

РАЗГОВОР
Разговор са деканом шумарског факултета
Инжењери шумарства су баштинари природе! **10**

СЕМИНАР
Планирања газдовања шумама **12**

АПЕЛ О ПОЖАРИМА
Заштитимо наше шуме од пожара! **14**

БЕСПРАВНА СЕЧА ШУМА
Добром контролом и организацијом
ШГ „Борања“ смањило крађу у државним шумама **16**

ЕВРОПСКИ ФОРУМ
24. Европски форум урбаног шумарства (Efuf 2022) **18**

САЈАМ ИНТЕРФОРСТ
Међународни сајам шумарства - Интерфорст 2022.
од 17. до 20.јула у Минхену **20**

ТУРНИР СРЦЕ ХЕРОЈА
Меморијални турнир „Срце хероја“ - Милош Ћирковић“ **22**

КОНФЕРЕНЦИЈА
VI Конференција Паркова Динарида **24**

БАЗА ПОДАТАКА
Софтвер – база података о заштићеним подручјима ЈП „Србијашуме“ **26**

МАЉЕН
Дан заштите природе обележен презентацијом новог заштићеног
подручја - предео изузетних одлика „Маљен“ **28**

ПОСЕТА - ШУМАРСКА ШКОЛА
Шума – место игре и учења **30**
Посета Авали **32**

САЈАМ
Сајам хортикултуре 2022. ..... **33**

ЕДУКАЦИЈА
Акција „Шума у школи“ **34**

„КЛУБ КОШУТЊАК“
Ресторан „Клуб Кошутњак“ на листи 121. топ ресторана у Србији **36**

МАНИФЕСТАЦИЈА
Манифестација за душу Миловим лековитим стазама 2022 ..... **37**

ДРЖАВНО ПРВЕНСТВО
37. Државно првенство секача моторном тестером
15.Шумаријада ЈП „Војводинашуме“. **38**

Скуп генерације 1982/83 ..... **39**

МАНАСТИРИ
Манастир Тумане **40**

ШУМЕ

Ревија за рад и пословну сарадњу, маркетинг и интегрално газдовање шумама

Оснивач и издавач
Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме“

Директор
Игор Брауновић

Главни уредник
Сузана Видановић, маст. ек.

Редакциони одбор
Жаклина Лучић, дипл. ек.
Тихомир Мурић, спец. инж. шум.
Славиша Несторовић, дипл. правник
др Зоран Максимовић, дипл. инж. шум.
Јован Чорбић, дипл. инж. шум.

Адреса редакције
ЈП „Србијашуме“, Ревија „Шуме“
Нови Београд, Михајла Пупина 113
Телефон: 011 301 84 94
Уплата за претплату и друге маркетиншке услуге на рачуне број
106-8863-65 код Banca Intesa a.d.
205-14313-23 код Комерцијалне банке
245-0011771202024-52 код Агробанке
са назнаком за Ревију „Шуме“
Рукописи и фотографије се не враћају
За изнете чињенице у ауторским текстовима није одговорна редакција
Решењем министра за информације Републике Србије, „Шуме“ су уписане под регистарским бројем 1378
бр. 413-00-131-97-01

Ревија „Шуме“ је као публикација од посебног интереса ослобођена пореза

Молимо читаоце на сарадњу, рукописе шаљите на:
e-mail: revijasume@srbijasume.rs
www.srbijasume.rs

Фотографије
Миле Радоичић

Припрема и штампа
„Бирограф“, Земун

CIP - Каталогизација у публикацији
Народне библиотеке Србије,
Београд 630
ШУМЕ
ISSN 0354-298X
COBISS.SR-ID 33831431

Отворено писмо премијерки Ани Брнабић

Због актуелне ситуације на тржишту и велике потражње за огревним дрветом и пелетом, в.д. директора ЈП „Србијашуме“ Игор Брауновић је током маја, јуна и јула месеца гостовао у многим медијима и одговарао на питања новинара.

директор ЈП „Србијашуме“ Игор Брауновић

Поводом све чешћих паушалних и неистинитих изјава власника компаније Био Енерџи Поинт, господина Дракулића и директора те компаније Младена Стојадиновића, који се у јавности представља као председник Групације за обновљиве изворе у Привредној комори Србије, ЈП „Србијашуме“ је решило да се обрати премијерки, госпођи Ани Брнабић отвореним писмом:

Поштована председнице Владе,

До обуставе испоруке сировине компанији Био Енерџи Поинт, која је до јучерашњег дана била на првом месту међу произвођачима пелета, што ћемо документовати табелом, дошло је након поруке коју је господин Младен Стојадиновић упутио директору Сектора за комерцијалне послове Јовану Чорбићу, да је принуђен да због смањене производње испод 50% обустави производњу пелета.

Обавештавамо јавност да је испорука сировина ка том предузећу 76% од динамичког плана, што ако се узму у обзир временски услови и све потешкоће са којима смо се сусретали у првој половини године као и остали произвођачи и прерађивачи који су мање задовољени, а снабдевају тржиште, а посебно ако се узме у обзир да је Био Енерџи Поинт до пре две године са истим бројем запослених, а 40% мањим уговором него што га има данас, без негодовања и иступа у јавност нормално функсионисало. Да ли се иза тога крије нешто друго? Можда као разлог можемо навести оно што господин Дракулић прећуткује – изградња електране на дрвну масу која дневно сагори 150м3 дрвета, док грађани једва налазе цепаницу да наложе смедеревац. То не треба да буде наша брига. Наше је да се одговорно односимо према оснивачу – Влади Републике Србије и Вама као председници исте, као и према грађанима Републике Србије, имајући у виду да газдујемо државном шумом.

Што се тиче злонамерних оптужби господина Дракулића и његових сарадника да Јавно предузеће „Србијашуме“ сировину продаје преко посредника по дупло већим ценама, а имајући у виду да сваки купац при потписивању уговора потписује и изјаву под пуном кривичном и материјалном одговорношћу, да непрерађену сировину не сме продавати трећем лицу, више пута смо на састанцима од господина Дракулића тражили имена тих правних лица која нам никада нису доставили. Позивамо надлежне органе да под хитно реагују и поступе према онима који то раде, ако заиста раде, као и према онима који у том делу свесно учествују знајући да је забрањено.

Према томе, ко год одлучи да због смањеног очекиваног профита, који је био енорман, да обустави производњу дрвног пелета и на тај начин изазове кризу на домаћем тржишту, неће имати прилику више да сарађује са Јавним предузећем „Србијашуме“ нити да на рачун грађана Србије користи државни ресурс, који је, да подсетимо, за осам година поскупео свега 5%.

Радници Јавног предузећа „Србијашуме“, којих има преко 3000, а од којих 1500 прима минимални лични доходак, свакодневно улажу надљудске напоре свесни значаја које ово предузеће у овој ситуацији заузима.

Одговорно тврдим да ће Јавно предузеће „Србијашуме“ испунити план који је ове године већи него икада.

Једино што не можемо у овом тренутку да гарантујемо, јесте да можемо да одговоримо на незајажљиве апетите господина Дракулића и њему сличних, јер када су улазили у те инвестиције ни у једном моменту се нису консултовали са Јавним предузећем „Србијашуме“.

Да подсетимо, овде се не ради о непоштовању уговора који сваке године буде испоштован, већ о динамици поштовања истог, који је сваке године условљен ванредним околностима. У прилог овим тврдњама доставићу податке о производњи и продаји огревног дрвета као и дугорочне уговоре господина Дракулића.

Нећемо наставити са испоруком до гаранција да ће производња хитно бити настављена.

Унапред захвалан.
в.д. директора ЈП „Србијашуме“
Игор Брауновић

Финансијски резултати за пример

Директоре, пре него што нам кажете нешто о финансијским резултатима ЈП „Србијашуме“ за прошлу годину, желим најпре да Вам честитам на избору за посланика у Народној Скупштини Републике Србије.

Ово је Ваш велики лични успех, али свакако ће бити и велики допринос у афирмисању и промовисању еколошких вредности ЈП „Србијашуме“, што ће умногоме побољшати углед и репутацију предузећа у јавности.

„Хвала на честиткама и лепим речима. Што се тиче финансијских резултата у периоду 01.01.-31.12.2021. године Јавно предузеће „Србијашуме“ је остварило добит, која пре опорезивања износи 1.033.337.000 динара.

Укупно остварени приходи у 2021. години износе 9.646.332.000 динара. У односу на 2020. годину остварени приходи већи за 529.992.000 динара (105,81%). На основу анализе пресека стања остварених прихода и расхода може се дати општа оцена да је предузеће успешно пословало у 2021. години и да је по свим показатељима успешније пословање него 2020. године.

Присутна је економичност и продуктивност у раду. Општа ликвидност је за 14% већа него 2020. године. Параметри задужености показују степен задужености од 0,03%, што значи да се предузеће финансира из сопствених извора са 99,97%. Наведени показатељи јасно потврђују присутност финансијске стабилности предузећа

Посебно је потребно истаћи ШГ „Северни Кучај“ Кучево, као пример дела предузећа који је имао ванредан пословни резултат. Поменути део предузећа остварио је укупну добит у износу од 144.569.756 динара.

Просечна нето зарада у 2021. години у предузећу износила је 56.684 динара. У 2021. години предузеће је на име добити за 2020. годину уплатило оснивачу износ од 237.271.302 динара.“

Директоре, хвала најлепше на овим битним информацијама, које се тичу финансијских резултата ЈП „Србијашуме“.

Планирани добитак и губитак по деловима предузећа 2021.

Рб.	Назив	Планирани Добитак-губитак	Реализовани Добитак-губитак
1	Генерална дирекција	0	
2	Биро за планирање и пројектовање	404	-1,166
3	Београд	8,046	-25,733
4	Кучево	71,209	144,570
5	Бољевац	50,641	68,607
6	Деспотовац	21,927	69,354
7	Крагујевац	1,016	7,639
8	Лозница	39,570	69,609
9	Ужице	30,758	57,662
10	Пријепоље	40,572	42,206
11	Ивањица	58,977	118,087
12	Рашка	3,679	40,191
13	Краљево	40,073	62,016
14	Крушевац	49,057	58,774
15	Куршумлија	40,263	107,393
16	Ниш	25,618	94,279
17	Пирот	3,799	11,120
18	Лесковац	23,647	72,511
19	Врање	20,143	53,517
20	Заштитна радионица	-1,948	-17,298
УКУПНО		**527,452**	**1,033,338**

Шумско газдинство „Расина“ - Крушевац

Директор ШГ„Расина“ Сениша Јовановић, дипл.инж.шум.

Већ дужи низ година Шумско газдинство „Расина“ представља једно од водећих газдинстава у систему ЈП „Србијашуме“, захваљујући успешном руковођењу директора Сенише Јовановића, дипл.инж.шум. Успели смо да остваримо све постављене планске задатке и подигнемо ниво извршења у свим пословима захваљујући свим запосленим радницима, којих је у Газдинству 210, и то 42 шумарска инжењера, три економиста, два правника, један информатичар, 78 шумарских техничара и 84 осталих.

Крушевац, град богате традиције са вишевековном историјом, некада средњовековна српска престоница, данас представља модеран град, економски, административни, образовни, информативни и спортски центар од значаја за Расински округ и Републику Србију.

Град је као своју престоницу подигао кнез Лазар Хребељановић, 1371. године. Предање каже да је Крушевац добио име по камену крушцу, облом речном камену којим је већим делом град и сазидан. Први пут се помиње 1387. године, у повељи којом кнез Лазар у својој утврђеној престоници потврђује раније трговачке привилегије Дубровчанима. Град је постао привредно и културно средиште Србије. Место из кога се руководило и које је давало иницијативу за организацију државе.

Из Крушевца је војска пошла у Косовски бој 1389. године. Историјски, најкобнији пораз. У песмама, најславнија српска битка, епска, митска. У одбрану земље, рода и вере повео је Лазар своје ратнике из утврђења на брежуљку.

И данас кнез Лазар бди над својим градом. Споменик изливен у бронзи, у седећем ставу са мачем преко крила. У Порти, како Крушевљани зову Лазарев град, налази се средњовековна лепотица, црква Светог првомученика Стефана, народ ју је крстио Лазарица, бисер моравске школе. Направио ју је кнез Лазар у славу свом првенцу, Стефану. Светиња у којој су се косовски бесмртници причестили пред одлазак на Косово. Лазарица никада није рушена нити претварана у џамију, што је била судбина многих православних цркава.

После Косовског боја, Крушевац постаје престоница вазалне Србије којом управља књегиња Милица, а касније њен и Лазарев син, деспот Стефан, који касније престоницу сели у Београд. Но, Крушевац остаде Лазарево царство, заувек. Нераскидиво везано за Косово, Видовдан, најчувенији, најхеројскији мегдан.

Видовдан је дан града Крушевца, а Видовданске свечаности почињу месец дана раније уз концерте духовне и војне музике, културне програме, витешке турнире, средњевековно венчање, трпезу из доба кнеза Лазара...

Уочи Видовдана служи се бдење, а на сам празник литургија и парастос косовским мученицима и свим другим палим српским ратницима. Света архијерејска литургија почиње у цркви Лазарици, одакле креће литија до споменика Косовским јунацима, где се одржва помен.

Крушевац су турци нападали више пута, а освојили су га тек 1427. године, после смрти деспота Стефана. Град је враћен Турцима 1791., Свиштовским миром.

Крушевац је коначно ослобођен од турака 1833. године. После ослобођења град почиње нагло да се развија и напредује, и постаје један од већих регионалних центара тадашње Србије.

Током Другог светског рата, припадници немачких окупационих снага су на падинама брда Багдала стрељали близу 1650 родољуба из Крушевца и околине. После рата цео тај простор је претворен у спомен парк под именом „Слободиште“.

Вековима је Крушевац плаћао своју слободу. И одужио се својим браниоцима. На сваком кораку сећање на пале, побијене, стрељане. Највећи је Споменик косовским јунацима. Симбол града. Откривен је на Видовдан 1904. године, када га је свечано открио краљ Петар I Карађорђевић, поводом прославе стогодишњице Првог српског устанка. На светској изложби у Паризу 1900. године, творац споменика, познати вајар Ђорђе Јовановић је награђен Златном медаљом I реда. Град је одао почаст и књегињи Милици, спомеником у бронзи, али и деспоту Стефану, на пропињућем коњу, са подигнутом руком у којој држи крст, окренут ка Косову и Метохији. Споменик ратницима и народу крушевачког краја страдалим у ослободилачким ратовима Србије од 1912-1918, постављен на Тргу Фонтана, затим, скулптура “Мајка Србија и мајка Грчка”- симбол пријатељства два народа и братимљења са Крфом. Аутор је познати сликар Милић од Мачве. Памти Крушевац и родољубе који су своје животе дали током рата у Хрватској, Босни и Херцеговини и на Косову, па је у њихову част у овиру Меморијалног комплекса „Слободиште“ подигнут споменик Палим припадницима војске, полиције и резервног састава 1991-1999. Вијори се и тробојка, на јарболу. За извојевану слободу. Одатле се пружа божанствени поглед на град, из оазе зеленила. После свих ратова и жртава, мир је непроцењив. Крушевац му је подигао својеврсни споменик и придружио се светским градовима, весницима мира. Наиме, Крушевац је једини балкански град који је освојио „Медаљу мира“, и који је добио признање „Весник мира“ због своје одличне сарадње са многим градовима суседних земаља, попут Крфа, Жалеца, Пистоја, Волгограда, Трогира, Старе Загоре, Сент Андреје....

А зашто Крушевљане зову Чарапани? Ништа погрдно. Напротив. По једном предању, у време Првог српског устанка, изули су опанке и нечујно, у чарапама, продрли у град и савладали Турке. Према другом тумачењу, мушкарци овог краја волели су да носе лепе, дуге везене чарапе. Модирали су се. А могуће је да надимак потиче још из доба Лазара. Најбољи и највештији витезови у кнежевој војсци од најдубљег поверење чинили су његову личну гарду. А да би се

Црква Лазарица

разликовали од осталих, додељене су им црвене чарапе до колена.

Град под Багдалом Крушевац је настајао у раскошном природном окружењу. Са севера га ограничава Западна Морава, са југа планина Јастребац, док се са југозапада ка њему спуштају обронци Копаоника које својом долином ублажава река Расина.

Највећи комплекс шума је распрострањен на Јастрепцу, најшумовитијој планини на Балкану (Ј.Панчић), али и једној од најстаријих планина у Србији, која се још у терцијару издизала из мора као велико острво. По легенди, своју густу шуму, као и име, дугује јастребу који је са гранчицама које је скупљао за гнездо доносио и семенке које је успут сејао. Из њих су израстале биљке, трава и дрвеће који и данас красе његове обронке. Налази се свега 20 км од Крушевца.

Најлепши део ове планине, и омиљено излетиште становника Крушевца и околине, је Равниште. На заравњеном делу планине налазе се вештачко језеро, два хотела, већи број викендица и спортски терени. Поред купања, на језеру лако можете наћи простор да распалите роштиљ или да направите пикник. Врхови ове планине изузетно су занимљиви планинарима јер могу уживати у шетњи густим шумама покрај бројних потока и извора „без качкета и крема за сунчање“. Преко Јастрепца пролази чувени Европски пешачки пут Е7 преко Соколовог камена и Беле Стене, а популарне пешачке стазе могу вас одвести до врхова „Бела стена” (1.257м), „Страцимир” (1.390 м), „Мазница” (1.140 м), али и до планинских извора – „Мајорова чесма” и чесма „Две сестрице”. Можете се и упустити и у пешачење до историјских знаменитости као што су Црква Свете Петке или средњевековно утврђење „Градац”. Од недавно је у излетишту, по речима самих градитеља, најприродније уклопљен Авантура парк у овом делу света, сачињен од четири целине: дечји авантура парк, зип лајн преко језера (јединствено искуство), стена за тренинг алпиниста са неопходним атестима да може бити поприште и међународних такмичења у фри климбингу као и велике авантура стазе на два нивоа, захтевне и за пасионирање „авантуристе“. У подножју планине налази се Рибарска бања, једна од најстаријих бања у Србији, позната између осталог и као омиљено лечилиште српске краљевске породице Карађорђевић. Због њене близине и повољног положаја, многи посетиоци Јастрепца одлучују се да свој одмор обогате бар једним бањским спа-викендом.

Северним делом Великог Јастрепца газдује Шумско газдинство „Расина“ Крушевац. Осим тога, газдинство обухвата шуме које се налазе на територији Расинског шумског подручја у средишњем делу Србије на планинским масивима Копаоника, Жељина, Гоча, Гледићких планина и Буковика

. Простире се на територији пет општина: Крушевац, Брус, Александровац, Трстеник и Ражањ, а организационо га чине пет шумских управа са центрима у поменутим општинама. Као резултат велике распрострањености (5 општина и 5 шумских управа) , а захваљујући и различитим климатским условима, изражена је разноврсност шумске вегетације, па је свака шумска управа специфична.

Укупна површина државних шума и шумског земљишта којим газдује ШГ „Расина“ Крушевац износи 56.825,99 ха, од чега је обрасло 50.977,08 ха. Шуме у приватном власништву, у којима ШГ „Расина“ Крушевац обавља стручно - техничке послове, обухватају 41.827 ха и простиру се на територији шест општина (Крушевац, Брус, Александровац, Трстеник, Ражањ и Ћићевац).

Дрвна запремина државних шума износи 11.653.207 м³, а дрвна запремина по хектару 228,6 м³/ха. Укупан запремински прираст је 302.823 м³, што просечно износи 5,9 м³/ха, док је укупни етат 1.652.128 м³. Од укупне обрасле површине, високе шуме заузимају 43 %, изданачке 41 %, шумске културе 14 %, а шибљаци и шикаре 2 %.

У структури сечиве дрвне масе, технике је око 30 %, а 70 % огревног и целулозног дрвета. Заступљеност лишћара у шумском фонду је 82,3 %, а четинара 17,7 %. Од врста др-

већа најзаступљенија је буква, храст китњак, цер и сладун, док је од аутохтоних четинара присутна јела. Интересантно је поменути и реликтну врсту – планински јавор, који се данас на Јастрепцу налази на релативно малој површини као и природне састојине црног бора у ГЈ „Јеленско осоје“, ШУ Брус.

Газдинство је подељено на 18 газдинских јединица. Како су основе газдовања шумама подлога за израду годишњих планова, у газдинству се нарочито води рачуна о квалитету израде истих. Због тога је овај посао поверен Одсеку за израду основа, као носиоцу посла, а уз помоћ Шумских управа и Службе за планирање и газдовање шумама Шумског газдинства. Сваке године испуњава се план израде основа и годишње се просечно уреди око 5.700 хектара шуме.

Прво место у оквиру делатности припада семенарству, т.ј. производњи квалитетног семена. Имајући то у виду, у ШГ „Расина“ Крушевац, издвојено је 10 семенских објеката за производњу селекционисаног репродуктивног материјала, различитих врста у којима се сакупља семе и користи за сопствену производњу. Расадничка производња, чија је традиција, искуство и знање дуже од четири деценије, одвија се у три расадника: Наупаре, Равна коса и Милентија. Технологија производње шумског садног материјала подељена је на производњу садница са голим кореном и производњу садница са обложеним кореном. Производња садница са голим кореном обавља се у Дунеман и обичним лејама, док се производња садница са обложеним кореном одвија у контејнерима од тврде пластике и нисула ролнама. Расадник припада категорији расадника са основном расадничком инфраструктуром. Капацитет је око 3.000.000 садница.

У Шумском газдинству „Расина“ Крушевац обнова, гајење и заштита шума традиционално имају приоритетан задатак. Годишњи план гајења износи око 2.678 ха.

Велика пажња се придаје радовима на пошумљавању и нези новоподигнутих засада, култура и младих природних састојина, са циљем да се планови испуне у потпуности.

Посебно је значајна контрола процеса обнове шума.

Да бисмо очували и унапредили постојеће стање шума, успешно се спроводе све мере заштите шума од биотичких и абиотичких фактора, тако што се редовно обављају устаљене контроле и прикупљање података о стању биљних болести и штеточина на терену. Заштита шума од противправног присвајања и коришћења спроводи се плански и организовано.

Такође, заштита шума од пожара је увек актуелан проблем, те се спроводе активна дежурства, сарадња са ватрогасним јединицама, локалним становништвом и медијима.

ШГ „Расина“ Крушевац се стара о два заштићена природна добра.То су строги резервати природе – „Прокоп“ и „Врх Жељина“, укупне површине 25,56 ха. Вредност РП „Прокоп“ чини шума чисте брезе, шума брезе са буквом, шуме букве са брезом и чисте букове шуме, док је СРП „Врх Жељина – Плочка чука“ карактеристичан по субалпској буковој шуми, ливадама и високопланинским тресетиштима. У њима се, кроз програме управљања, спроводе савремени принципи заштите и извршавање законских обавеза.

ШГ „Расина“ Крушевац газдује делом ловишта „Велики Јастребац“, површине око 13.000 ха и делом ловишта „Буковик“, површине 6.933 ха. У оквиру ловишта „Велики Јастребац“ налази се узгајалиште „Ломничка река“ површине 385 ха, у коме се врши интензиван узгој јелена и дивље свиње. Узгајалиште је формирано 1997. године са циљем поновног насељавања јеленске дивљачи на своја природна станишта на Великом Јастрепцу. Узгајалиште је достигло свој пун капацитет и приведено намени 2016. године када је отпочело испуштање јеленске дивљачи у слободну природу. Такође, у протеклом периоду реализована је и испорука 33 јединке јелена европског и другим корисницима ловишта у Р Србији.

У отвореном ловишту гајене врсте су срна и дивља свиња. У непосредној близини узгајалишта, налази се ловачка кућа „Равниште“, чија је реконструкција у току. Поред домаћих ловаца-туриста ШГ „Расина“ је угостила и ловце из Велике Британије и Француске.

На територији Газдинства је 605 км изграђених путева са и без коловозне конструкције. Просечна отвореност шума је 12,05 км на 1000 ха површине, а у циљу повећања мреже шумских саобраћајница, годишње се у просеку изгради нових 5 км камионских путева сада искључиво са коловозном конструкцијом, док се реконструкцијом годишње око 8,5 км преведе из нижег у виши ранг. План нам је да у наредном периоду посебно ставимо акценат на изградњу и одржавање камионских путева у великим комплексима вештачки подигнутих култура, чија изградња је врло битна за заштиту шума од пожара.

40. година расадника Наупаре - Крушевац

Шумско газдинство „Расина“ Крушевац, поред осталих делатности у оквиру шумарске струке бави се и производњом шумског и хортикултурног садног материјала. Традиција и искуство из ове области траје више деценија.

Производња садног материјала шездесетих година прошлог века, одвијала се у 27 „приручних“ - шумских расадника. Иако су се предности већег броја расадника огледале пре свега у близини објеката за пошумљавање, оцењено је да се у малим и многобројним привременим расадницима, тешко могу спроводити адекватне мере неге и заштите садног материјала. Наиме, мали расадници на великим удаљеностима обично су поверавани реонским шумарима, који су поред редовнох послова, имали и обавезу да редовно држе и расаднике под надзором, нарочито за време клијања семена и неколико недеља потом. Осим тога, за успешну производњу тешко је било свим расадницима обезбедити прилазне путеве, воду, радну снагу, механизацију... Стога се број расадника своди на шест, и то: Равна коса I и II, Соколовица, Рибна река, Наупаре, Милентија и Грабово.

Данас се расадничка производња у ШГ „Расина“, уз сва стечена знања и технологију производње која се временом унапређивала, одвија у три расадника: Наупаре, Равна коса I и II и Милентија.

Носилац производње шумског садног материјала је расадник Наупаре, који у овој години обележава четрдесет година постојања. Формиран је 1982. године, за потребе производње углавном контејнерских садница белог бора. Масовна пошумљавања започета 1983. године са горанским и савезним омладинским акцијама на подручју Бруса и Александровца, условила су потребу интензивирања производње шумског садног материјала.

Радови на оснивању расадника почели су у рано пролеће 1982. године, довожењем камена из Мале реке за израду дренаже и одводних канала. Одмах затим, набављени су контејнери од тврде пластике типа „Плантаграх I и II“, произвођача „Боснапласт“ из Босанског Петровца у количини од 18.500 комада са 53 ћелије. Урађен је модеран заливни систем са резервоарима за загревање воде и резервоаром за хемијско третирање садница. Прва сетва семена у контејнерима, спроведена је у пролеће 1983. године из које се добило око 270.000 комада садница белог и црног бора. Занимљиво је да је проценат изниклих садница износио 98 % и да су за две године достигле висину од око 40 цм.

Прво стручно лице које је организовало и руководило пословима у расаднику Наупаре, била је Верица Панић, дипл.инж.хорт., затим Сениша Јовановић, дипл.инж.шум., а за њим Невена Војиновић, дипл.инж.шум. која својим стручним знањем и залагањем доприноси великом унапређењу у производњи шумског и хортикултурног садног материјала не само у расадницима Шумског газдинства „Расина“, него и шире. Послове руковођења настављају Гордана Миловановић, дипл.инж.шум., затим Сандра Јовановић, дипл.инж.шум.Тренутно референт семенарства и расадничке производње је Иванка Николић, дипл.инж.шум.

Уз све поменуте референте, за изузетан успех расадничке производње, велику заслугу има пословођа расадничке производње Мирјана Милићевић, шумарски техничар. Мирјана већ 32 године предано и вредно обавља све стручно техничке послове, дајући се несебично. У свом дугогодишњем раду произвела је и реализовала више милиона садница, волећи и бринући се, стиче се утисак, о свакој појединачно.

Расадник Наупаре послује у саставу Шумске управе Крушевац и налази се у подножју планине Јастребац на 250 m надморске висине, на благо нагнутом терену, 14 km од Крушевца, 4 km од магистралног пута Крушевац – Брус. Укупна површина расадника је 2.02.00 ha, од тога је продуктивна површина 1.62.00 ha. Производни капацитет расадника износи 2.000.000 садница.

У расаднику се обавља производња шумског садног материјала четинара и лишћара најважнијих врста шумског дрвећа (буква, храст, горски јавор, бели јасен, пољски јасен, липа, бреза, шумске воћкарице, смрча, црни бор, бели бор, јела, дуглазија и др.) и хортикултурног садног материјала четинара и лишћара.

Технологија производње шумског садног материјала подељена је на производњу садница са голим кореном и производњу садница са обложеним кореном. Производња садница са голим кореном обавља се у Дунеман и обичним лејама, док се производња садница са обложеним кореном одвија у контејнерима од тврде пластике и нисула ролнама. Расадник припада категорији расадника са основном расадничком инфраструктуром. Запослено је 5 радника на неодређено време (1 шумарски инжењер,1 техничар, 5 шумска радника) и, према потреби, до 7 сезонских радника на повремено-привременим пословима.

Највећа производња у расданику Наупаре забележена је 2009. године када је произведено 1.840.000 садница (збирно са остала два расадника 3.225.500 комада), а највећа реализација остварена је 2011. године око 547.000. (збирно 834.700 комада). Данас се у овом расаднику производи око 600.000, а реализује око 350.000 садница.

Гордана Миловановић, дипл.инж.шум.

Инжењери шумарства су баштинари природе!

Проф. др Бранко Стајић, декан Шумарског факултета

Проф. др Бранко Стајић, декан Шумарског факултета Универзитета у Београду, већ 26 година је запослен на овој високо образовној институцији и у том периоду прошао све фазе научног напредовања које су својствене Универзитету, од асистента приправника до редовног професора. Провео је скоро две године у оквиру специјализација на различитим Универзитетима у Европи (Немачка, Аустрија, Словенија), а на појединим је држао позивна предавања. Члан је више домаћих и међународних научно-истраживачких удружења. Радио је као национални консултант за Светску банку и FAO, а руководио је и учествовао у више од 40 међународних и националних пројеката. Био је Управник Центра за наставно-научне објекте и председник Савета Шумарског факултета. Члан је Надзорног одбора и председник Комисије за ревизију Јавног предузећа за газдовање шумама ''Србијашуме''. До сада је објавио преко 120 научних радова и других библиографских јединица.

Савет Шумарског факултета је на седници 1. децембра 2021.године изабрао Бранка Стајића за новог декана ове образовне и научне институције

Поштовани, како видите положај и улогу Шумарског факултета у савременим друштвеним околностима?

Пре нешто више од седам месеца Шумарски факултет у Београду, као једна од најстаријих и најзначајнијих образовних и научних институција оваквог профила у овом делу Европе, прославио је 101. рођендан, са чиме се ми на Факултету посебно дичимо. Оно што често истичем јесте да је Факултет од оснивања пролазио кроз различите, мање или више турбулентне периоде, доживљавајући значајне промене, али је увек био безусловно и чврсто повезан са судбином нашег народа и државе. Стога се осећам посебно привилегованим што сам на челу једне овакве институције, из чега произилази и велика одговорност.

Са све интензивнијим развојем људске цивилизације потребе за стручњацима са Шумарског факултета, за њиховим компетенцијама, теоријским а нарочито практичним знањима, све су веће. Посебно је то важно данас, у ери наглог погоршавања услова животне средине, када знања која са собом носе студенти нашег факултета могу у великој мери допринети ублажавању штетних последица два вероватно највећа проблема савременог друштва: климатских промена и енергетске кризе. Таква знања су јединствена, што свршене студенте нашег факултета позиционира на специфично и приоритетно место у систему газдовања и управљања шумама и водама, али и градским парковима и осталим видовима урбаног зеленила.

С обзиром на широки спектар захтева јавности и друштва у целини према шумама, урбаном зеленилу, водама, а имајући истовремено у виду данашње време, његове околности и проблеме, Шумарски факултет мора да ради на стварању не само добро школованих и образованих инжењера, који су у стању да решавају уобичајене – рутинске задатке у пракси, већ да ствара инжењере који су способни да буду и носиоци иновација и технолошких унапређења. Само такав концепт може допринети разбијању постојећих догми у сфери науке и струке у овој области научног и стручног интересовања и представљати пут напретка. Стога је колектив Шумарског факултета спреман да кроз даље унапређење свог функционисања и стручну и научну оспособљеност, али и хуманост и ширу друштвену одговорност, пружи велики допринос даљем развоју Универзитета у Београду, али и развоју шумарства, екологије, енергетике и низа других сродних грана друштва наше земље.

Иако је лествица задатака и циљева постављена високо, ми наравно нисмо нимало песимисти, јер Шумарски факултет поседује искусне стручњаке и изузетну енергију и оптимизам младих људи који ће бити генератор даљег развоја Факултета.

Помињете да је лествица задатака постављена високо, те Вас стога молимо да у најкраћем наведете неке од најзначајнијих задатака који стоје пред Факултетом у будућности?

У средиште процеса унапређења функционисања рада Факултета морају се поставити студенти и наставни кадар. Упоредо с тим мора тећи и процес осавремењавања и унапређења рада свих служби Факултета, које стварају нужну претпоставку за његово нормално функционисање у свим сегментима: образовном, научном, стручном, организационом итд. Стога је императив рада управе Факултета у наредном периоду формирање савремене и функционалне образовне и научне институција, у којој ће студенти добијати квалитетна знања за будућа занимања и у којој ће чланови колектива моћи да реализују своје личне интересе и амбиције. Увели смо мастер студије на енглеском језику, а у преговорима смо и са појединим факултетима из Европске уније на покретању других заједничких мастер студија. Очекује нас интензиван рад и на изради и кориговању разних правилника и других докумената, којима ће се многе сфере функционисања Факултета значајно или потпуно уредити. Такође, планирамо и одређена улагања у побољшање изгледа и функционалности зграде и окућнице Факултета (санација фасаде, сређивање

дела паркинга, дорада и увођење бежичне локалне мреже у целој згради, реновирање појединих учионица итд.). Управа ће наставити са применом свих примера добре праксе у функционисању Центра за наставно научне објекте (ЦННО), који се састоји од две наставне базе – на Гочу и у околини Мајданпека, али ће посебну пажњу у наредном периоду усмерити ка унапређењу структуре, виталности и здравственог стања шумских екосистема које су Факултету дате на управљање и газдовање. То ће се остварити кроз повећана улагања у радове на нези, заштити, обнови и ефикасније планирање развоја шума и других природних ресурса.

Један од основних задатака јесте и интензивирање рада на још ефикаснијој промоцији и привлачности Шумарског факултета, његових студија и значаја, како за ђаке и студенте из Србије, тако и иностранства. То се може делом постићи организацијом различитих скупова, панела, конференција, симпозијума, али и интензивнијом промоцијом преданог рада наставника и студената и њихових досадашњих бројних резултата. Велики су и разноврсни успеси и резултати наставника, истраживача и студената нашег факултета у протеклом периоду, који нису на адекватан начин валоризовани и презентовани широј јавности. Стога, заједно са мојим сарадницима радићу још интензивније на промовисању могућности запошљавања свршених студената и дисеминацији свести о значају Шумарског факултета, што претпоставља активније појављивање у различитим медијима и на друштвеним мрежама. Оно што, такође, често потенцирам јесте и неопходност активније улога државе и медија, јер није обавеза само шумарског сектора да ради на спознаји значаја шума и шумарства за нас и будућност наше деце, већ и великог дела друштвене заједнице. Стога се Вама и посебно захваљујем, имајући у виду да се управо оваквим и сличним интервјуима много доприноси популаризацији значаја Шумарског факултета, шума и целог шумарског сектора.

Шумарски факултет има интензивну сарадњу са многим институцијама у земљи и иностранству. Какве све користи имају професори и студенти од таквих активности и да ли има могућности за јачање сарадње са неким институцијама са којима та сарадња у претходном периоду можда и није била на жељеном нивоу?

Шумарски факултет је у обавези да има, не добру, већ одличну комуникацију са јавним предузећима, која су већ деценијама његов незаобилазан партнер (Јавна предузећа за газдовање шумама ‘’Србијашуме’’ и ‘’Војводинашуме’’, Национални паркови, Јавна водопривредна предузећа ‘’Србијаводе’’ и ‘’Воде Војводине’’ итд.), али и да успостави што ужу сарадњу са ‘’Градским зеленилима’’, Јавно комуналним предузећима, Секретаријатима за заштиту животне средине на нивоу градова/општина итд. При томе је неопходно стално ослушкивање захтева и потреба ових предузећа, али и праћење иновација у примењеним технологијама, производним процесима и прилагођавање измењеним еколошким и социјалним условима.

Морам посебно нагласити да је до скора, као резултат неадекватних изјава и потеза појединаца из претходне управе Факултета и њихове недовољно кооперативне комуникације са руководством појединих предузећа, сарадња између Факултета и више предузећа била значајно нарушена, што је створило проблеме научним и истраживачким радницима на Шумарском факултету. Посебно је то било уочљиво у случају сарадње са ЈП ’’Србијашуме’’, што је изазвало заустављање развојних и истраживачких пројеката, одржавање семинара, научно-стручних скупова, стручних пракса, али је отежало и даље функционисање великог броја огледа, који се већ деценијама обављају у шумама којима газдује ЈП’’Србијашуме’’. Истовремено, такав однос нарушио је и углед ЈП ‘’Србијашуме’’ и створио неадекватну слику о томе како ово предузеће газдује и управља шумама на највећем делу простора Републике Србије. Након доласка нове Управе Факултета, са позиције декана иницирао сам обнову сарадње са овим предузећем, али и почео разговоре о још интензивнијој сарадњи и са другим јавним предузећима која се баве газдовањем шумама, али и водама, урбаним шумама и парковима итд. Јавна предузећа оваквог профила су већ деценијама незаобилазни партнер нашем факултету, јер сарадња шумарске науке и привреде мора увек да буде на највишем нивоу.

Поштовани, какав је Ваш став према све интензивнијим критикама рада и управљања у Јавним предузећима за газдовање шумама од стране појединаца или група који се престављају као ‘’еколози’’ и ‘’заштитари природе’’?

На жалост, сведоци смо тенденција појединаца или група који планске и научно утемељене резултате рада шумарских стручњака сувише често промовишу као по њима неадекватне и непотребне активности, које су деструктивног карактера и базиране на претераном коришћењу шума на великим површинама и газдовању искључиво на економским постулатима!. На тај начин такви ‘’квази еколози’’ свесно или несвесно унижавају цео шумарски сектор и умањују његов допринос унапређењу квалитета животне средине, привредног и руралног развоја, али и многих других аспеката одрживог развоја наше земље. Када се о томе говори довољно је потенцирати само две речи: **ЗНАЊЕ и СТРУЧНОСТ** и одмах се ствари могу поставити на право место!. То је сваком добронамерном појединцу јасно, али шумарски сектор мора стално промовисати значај својих знања и квалификација, јер ‘’организовано незнање’’ може често представљати веома опасног ‘’противника’’ знању и стручности!

Данашњи тренутак за цео шумарски сектор је, еуфемистички речено, специфичан и сложен, али је једно потпуно јасно – инжењери шумарства су **БАШТИНАРИ ПРИРОДЕ** и то треба јавности што боље и ефикасније стално представљати!

Планирање газдовања шумама

Након увођења новог програмског пакета „Основа 2020“, који је подразумевао и нови начин уноса и обраде података прикупљених на терену за израду основа газдовања шумама, као и вођења евиденције извршених радова на газдовању шумама, а на основу досадашњих позитивних искустава и видљивих резултата, у циљу унапређења рада шумарских инжењера на пословима планирања газдовања шумама, Сектор за шумарство и заштиту животне средине девети пут је организовао семинар из планирања газдовања шумама, са следећом темом:

„Примена програма из програмског пакета „Основа 2020“ за израду основа газдовања шумама и усклађеност основа газдовања шумама са плановима управљања у заштићеним подручјима“

Семинар је одржан у Ивањици и у Парку природе „Голија“ (теренски део) у две групе, у периоду од 18-20.05.2022. године и од 25-27.05.2022. године. На семинару је учествовало шездесет инжењера шумарства из свих шумских газдинстава, Бироа за планирање и пројектовање у шумарству и Генералне дирекције.

Првог дана предавачи и тематске области су биле следеће:

Мр Божидар Миловановић, дипл.инж.шум., представио је у својој презентацији потребу израде Плана одрживог развоја шумског подручја на делу којим газдује ЈП „Србијашуме“. Наиме, током последњих неколико година приликом израда основа газдовања шумама, у смислу сталног подизања количине сечивог етата, све више се јављају отворена питања о трајности приноса на нивоу шумског подручја (шумског газдинства). У недостатку Плана развоја шумске области, чије доношење је у надлежности ресорног Министарства, представљен је садржај планског документа који ће се односити на одрживи развој на нивоу планске равни шумског подручја.

Учесницима семинара је такође представљена и Презентација Правилника о садржини основе, начину и поступку њеног доношења и израде, битним недостацима или измењеним околностима због којих се врши измена и допуна основе, начину вођења евиденције извршених радова и садржини и начину вођења шумске хронике – предлог Радне групе, у којој учествује и ЈП „Србијашуме“. Том приликом је представљено присутнима о чему се дискутовало на три састанка која су тим поводом одржана, при чему се кроз расправу дошло до сугестија и примедби који ће бити изнети на наредним седницама Радне групе.

Мирјана Стингић, дипл.инж.шум., је у оквиру главне теме семинара која се односила на Примену програма „Основа ИН“ у ЈП „Србијашуме“ изнела досадашња искуства, при чему су утврђени одређени недостаци у раду програма који ће бити упућени аутору, како би се исправили. Представљен је и програм за контролу унетих података чији је аутор Мирјана Стингић, који ће значајно олакшати рад запослених на уносу и обради података за израду основа газдовања шумама.

Јелена Јездимировић, маст.инж.шум., је представила досадашња искуства о Примени програма „ЕвидНЕТ“ у ЈП „Србијашуме“, при чему се кроз дискусију дошло до предлога за његово унапређење и решавања установљених примедби на одређена решења у самом програму. Такође је представила рад на интензивном ажурирању Базе података „Катастар шума“, у којој се налазе све катастарске парцеле које су обухваћене основама газдовања шумамама и на којима је корисник ЈП „Србијашуме“.

Посебно је представила значајан рад на сређивању евиденције о пољопривредном земљишту у основама газдовања шумама. Обзиром да је већи део овог земљишта обрастао шумом, потребно је у Катастру непокретности извршити промену културе, при чему ће се тежити да то буде системско решење за цело предузеће.

Ненад Марковић, дипл.инж.шум., је у видео презентација обрадио следеће теме: Прелазак на УТМ координатни систем у изради карата у ЈП „Србијашуме“; Коришћење ВЕБ сервиса Републичког геодетског завода; Провера исправности геопросторних података основне просторне поделе у шумарству приликом израде ОГШ (топологија и усклађеност са програмом „ОсноваИН“).

Другог дана семинара Шумска газдинства „Ужице“ и „Топлица“ представили су Планове у основама газдовања шумама у Парку природе „Златибор“, односно у Парку природе „Радан“. Затим је организован теренски обилазак различитих састојинских ситуација у другом и трећем режиму заштите у Парку природе „Голија“, при чему се у шуми дискутовало о писању планова и њиховом спровођењу у основама газдовања шумама за газдинске јединице „Дајићке планине“ и „Клековица“.

Наши добри домаћини из Шумског газдинства „Голија“

су се потрудили да приликом обиласка планине Голија све протекне у најбољем реду. Маршрута обиласка и избор састојина је урађен уз помоћ колега из Бироа за планирање и пројектовање који раде основе газдовања шумама за ШГ „Голија“. Сви учесници семинара, од којих су многи први пут у овом делу Србије, су били одушевљени лепотом и очуваношћу шумских екосистема на Голији, прелепим видиковцима и величином ове прелепе планине, чији су највећи део имали прилике да виде у овом обиласку.

Трећег дана семинара, предавачи и тематске области су биле следеће:

Др Братислав Кисин је представио досадашњи начин рада на Економско-финансијској анализи у основама газдовања шумама. Кроз дискусију су утврђени предлози за њене корекције и оне ће бити припремљене за израду основа за које се подаци прикупљају током 2022. године.

Помоћник извршног директора Сектора за шумарство и заштиту животне средине Гордана Јанчић и руководилац Одељења за заштићена природна добра Дејан Милетић, су кроз веома детаљну презентацију о Заштићеним природним добрима у ЈП „Србијашуме“ (Усаглашеност планова управљања и основа газдовања шумама), представили учесницима семинара стање заштићених природних добара. Нарочито су истакнута искуства и проблеми у раду приликом спровођења планских докумената у неким заштићеним подручјима (ПИО „Рајац“, ПП „Стара планина“) при чему су кроз квалитетну дискусију са учесницима семинара, разматрана различита решења о изложеним ситуацијама.

Милена Денић, дипл.про.планер је изложила Нацрт Просторног плана Републике Србије (2021-2035). При томе је представила примедбе на овај плански документ које је изнело ЈП „Србијашуме“ и још једном указала на потребу праћења планских докумената који се стављају на јавни увид на простору за које је задужено Шумско газдинство. Нарочито је истакла потребу благовременог достављања примедби и међусобног обавештавања и координације свих запослених на пословима израде основа газдовања шумама са надлежним Одељењем у Генералној дирекцији, како би се што више заштитила површина шума и шумског земљишта која нам је поверена на газдовање, од претварања у грађевинско и остале врсте земљишта.

Закључак који се намеће од прве године одржавања интерних семинара из Планирања газдовања шумама у ЈП „Србијашуме“ је да су они веома значајни за запослене на пословима планирања газдовања шумама, и да надаље треба наставити са оваквом врстом семинара (обуке и рад у мањим групама), као и са континуираним усавршавањем и едукацијом свих инжењера запослених у ЈП „Србијашуме“.

мр Божидар Миловановић, дипл.инж.шумарства

Заштитимо наше шуме од пожара!

У току је критични период појаве шумских пожара који представљају највеће непријатеље наших шума.

Уназад неколико година имамо жарка лета са високим температурама, у месецу јулу и августу, а самим тим и већу могућност за појаву пожара.

Узрок појаве пожара је у 98% случајева људски фактор (непажња, немар или намерно паљење).

Шуме су произвођачи чистог ваздуха и основ живота на земљи, зато често **ЈП „Србијашуме“** апелује на грађане да **:**

- **не пале коров, биљни и други материјал на пољопривредним парцелама, воћњацима и површинама близу шуме;**
- **не ложе ватру близу шуме и у шуми;**
- **не бацају опушке и лако запаљиве материјале на местима где се може изазвати пожар;**
- **не остављају за собом неугашену ватру након пикника и да не остављају отпатке, већ да их одложе у канте и кесе.**

Ограничен је приступ шумама, заштићеним деловима шума и локалитетима под режимом заштите I степена

С обзиром да се налазимо у критичном периоду појаве шумских пожара, као и да је евидентно појачано присуство грађана, туриста, планинара и других посетилаца заштићеним подручјима, уређеним видиковцима, излетиштима и локалитетима под режимом заштите I степена ЈП „Србијашуме“, подсећамо на следеће:

Законом о шумама (члан 51) може се ограничити приступ грађана у заштићене делове шума или у делове шума у којима је угрожена безбедност људи. У том случају обавеза корисника шума, односно ЈП „Србијашуме“ је да видљивим знацима упозорења обележи део шуме у којем је ограничен приступ.

Законом о заштити природе, уредбом о режимима заштите и актима о проглашењу заштићених подручја приступ локалитетима који су под режимом заштите I степена је ограничен и строго контролисан и исти се може реализовати у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе. Неовлашћена лица и посетици не могу посећивати строго заштићене локалитете, без претходне најаве чувару заштићеног подручја.

Правилницима о унутрашњем реду и чуварској служби заштићених подручја посетиоцима је забрањен улазак и приступ локалитетима под режимом заштите I степена без претходног одобрења управљача или пратње чувара заштићеног подручја.

На видиковцима и локалитетима које посећују посетиоци постављене су табле обавештења о правилима понашања и забрањеним активностима, односно табле забране ложења ватре и бацања опушака, које се морају поштовати.

Локалитети под режимом заштите I степена су обележени са ознакама и постављеним инфо таблама о локалитету и таблама забране уласка и приступа строго заштићеном локалитету.

Шумски пожари представљају веома озбиљан и увек актуелан друштвени, еколошки и економски проблем, који читаве пределе претварају у пустош, уништавају животну средину и наносе непроцењиву штету шумским екосистемима. На тај начин шумски пожари представљају најпогубнији вид делимичног или потпуног уништавања и девастације шума. Долази до уништавања флоре, фауне, станишта различитих биљних и животињских врста, а за опоравак је потребан дуг временски период који се мери деценијама и вековима.

Величина опожарене површине и интезитет пожара зависи од типа вегетације који је угрожен ватром. По штетама и последицама које изазивају, шумски пожари представљају глобални проблем и захтевају ангажовање свих институција и субјеката друштва на спречавању појаве и гашењу шумских пожара.

Шумски пожари настају током целе године, али се издвајају три критична периода: март - април, јул - август и октобар-новембар.

Последњих деценија сведоци смо све чешћих појава шумских пожара. Климатске промене и глобално загре-

вање (услед кога су лета све врелија и сувља, ветрови све снажнији, а кишни периоди све променљивији) погодују настанку шумских пожара. На жалост шумски пожари, у више од 95% случајева, су последица људског немара и непажње.

Спаљивање жетвених остатака, поред строге законске забране и не постојања никаквих позитивних ефеката на земљиште, све чешће представља један од најзначајних узрочника појаве шумских пожара, када се ватра неконтролисано са пољопривредног земљишта шири и захвата шумске комплексе.

Стратегија борбе против шумских пожара подразумева њихову превенцију, рано откривање и сузбијање, а самим тим и развијање средстава за ефикасну борбу против ове врсте природне катастрофе.

ЈП „Србијашуме“ сваке године спроводи низ мера и активности које имају за циљ да се спречи појава шумских пожара, да се пожар брзо открије и брзо и ефикасно угаси.

Најчешћи сценарио за појаву шумских пожара, изазваног антоpопогеним утицајем, је ненамерно и неконтролисано преношење ватре са пољопривредних површина, спаљивањем суве траве, корова, стрњика и ниског растиња на пољопривредном земљишту и ширење ватре на шумске састојине. Такође, никако не смемо да заборавимо и љубитеље природе, које своје слободно време проводе у природи. Ватру на отвореном је могуће ложити искључиво на уређеним и за то предвиђеном излетиштима, а приликом напуштања локација неопходно је детаљно проверити да ли је ватра у потпуности угашена.

Због тренутне метеролошке ситуације, али и надолазећег топлог и сушног периода, исушености тла и количине горивног материјала у шуми, неопходна је повећана опрезност целокупног становништва и свих субјеката који учествују у спречавању и сузбијању шумских пожара. Самим тим, користимо и ову прилику да апелујемо и замолимо становништво да буду пажљиви и одговорни, како би се смањила могућност од избијања шумских пожара.

Према подацима ЈП „Србијашуме“ од почетка ове године, за првих седам месеци, у државним шумама регистрована је појава 46 шумских пожара на површини од 335,6 ha.

У месецу јулу у државним шумама забележена је појава 9 шумских пожара са укупном опожареном површином од 104,7 ха.

Ангажовањем припадника МУП-а, Сектора за ванредне ситуације и запослених у ЈП „Србијашуме“, током месеца јула, спроведене су заједничке акције гашења шумских пожара који су захватили Предео изузетних одлика „Мањен“ (Дивчибаре), шуме у местима: Сакар (Мали Зворник), Пожежено (Велико Градиште) у оквиру војног полигона „Пескови“, Неготин, као и код Слатине (Краљево).

Посебно истичемо активности и ангажовање колега из ШГ „Београд“, ШГ „Крагујевац“ и ШГ „Ужице“, који су активно учествовали у гашењу пожара на Дивчибарама и помогли колегама из ШГ „Борања-Лозница.

У случају појаве пожара, молимо грађане да обавесте најближу шумску управу или дирекцију ЈП „Србијашуме“ на телефон: 011 711- 50 - 27, као и ватрогасну службу на телефон: **193**.

Гордана Јанчић, дипл.инж.шум.
Дејан Милетић, дипл.инж.шум.

Добром контролом и организацијом ШГ „Борања“ смањило крађу у државним шумама

Када говоримо о шумама Србије, прво што морамо имати на уму јесте да смо шуме позајмили од будућих генерација, па се морамо потрудити да их оставимо у бар мало бољем стању.

Јавно предузеће „Србијашуме“ газдује државним шумама на површини од 893.204 ха, што чини око 40% укупне површине шума у Србији.

Треба такође рећи да Србија има највеће учешће приватних шума од земаља у окружењу, око 50 %. Много већи % државних шума у односу на приватне имају суседне земље: Хрватска (75,5%,) Б и Х (78,4%) Чешка (84,1%) Румунија (94,6%)…

На подручју Ш.Г. “Борања“ Лозница проценат државних шума је 25% у односу на приватне.

Ш.Г. “Борања“ Лозница је део Јавног предузећа „Србијашуме“ Београд, које газдује државним шумама, у северозападног дела Србије, на површини од 36.000 хектара, и обавља стручно-техничке послове у приватним шумама на површини од 110.000 хектара на подручју 18 општина мачванског и колубарског округа.

За Ш.Г. “Борању“ Лозница карактеристично је велико учешће приватних шума од 75%, веома мала шумовитост од 23% и велика разуђеност државних шума.

Све ово отежава организацију чувања државних шума. Ипак, можемо се похвалити да смо добром контролом и организацијом смањили крађе у државним шумама, за више од дупло за овај период поредећи са прошлом годином.

За шест месеци ове године, на подручју Шумског газдинства «Борања» бесправно је посечено у државним шумама 152 кубика дрва чија је вредност 921.000 динара и поднето је 57 пријава (решено три пријаве). У истом периоду прошле године бесправно је посечено у државним шумама 356 кубика дрва, чија је вредност око 2 милиона динара и поднето је 73 пријава (решено 16 пријава).

Пријаве за шумску крађу подносе шумари, који су чувари шума и они имају легитимацију чувара шума и материјално су одговорни за бесправно посечено дрво. Њихова обавеза је да на рејону за који су задужени контролишу бесправно посечено дрво, односно пањеве бесправно посечених стабала. Када уочи крађу, шумар има обавезу да у року од три дана поднесе пријаву против непознатог или познатог учиниоца. Уколико је у питању познати учинилац, пријава се подноси правној служби која даље одрађује свој посао. Рад чувара шума контролишу референт за гајење шума, шеф шумских управа, инжењер. Уколико неко од надлежних пронађе бесправан пањ који није покривен пријавом о бесправној штети, она пада на терет шумара.

Посебан проблем представља чињеница да је у државним шумама јефтиније украсти, него дрво купити на тржишту. Вредност украденог дрвета се обрачунава по званичном ценовнику, по коме су цене дупло мање од тржишних и када стигне за наплату преко суда испада као да је дрво купио на кредит по субвенционисаним ценама. Сигурно би значило доношење одштетног ценовника који би умногоме смањио крађу. Такође, реалније плате у шумарству доприносе бољој заштити и неговању шума, што је у интересу и целог друштва.

У приватним шумама је другачија ситуација и пуно лошија. Приватних шума пуно је више него државних, на овом подручју, око 110 000 хектара у односу на 36 000 хектара државних шума.

У приватним шумама, у истом овом периоду, за првих шест месеци бесправно је посечено око две хиљаде и двеста кубика и поднете су 104 пријаве. Ово су подаци само за оно за шта постоји сазнање и претпоставља се да их је пуно више. Такође, по све чешћим жалбама власника може се закључити да су крађе у приватним шумама у порасту.

Шумско газдинство «Борања» обавља стручно-саветодавне послове у приватним шумама а чување ових шума требало би да врше власници. Власници најчешће живе у граду, или негде далеко а често и не знају где имају шуму. Шумокрадицама је „безбедније“ красти у приватним шумама, јер их једноставно нико не чува, нема чувара шума па су приватне шуме све више на удару.

Појединци који краду шуму су се оспособили тракторима, тестерама, организовано прате кретање власника, инспекције, МУП-а тако за кратко време могу исећи већу површину шуме и све то јако брзо уклонити. Власници када сазнају за крађу морају извести геометра на терен да би утврдили тачне међе, да поднесу пријаву-тужбу али извршилац им најчешће није познат. Ако је неко од мештана нешто и видео, плаши се да сведочи тако да власнику остаје само да „дигне руке од свег“ јер ће само правити веће трошкове а ништа неће добити.

Све мање је оних који живе на селу, а све више је оних који се опредељују за уносан „бизнис“- крађу шума, а и тржиште им иде на руку као и потражња и цена. Повећању крађа доприноси и свеукупна криза. Један трактор дрва који шумокрадице припреме за пар сати је једна плата.

Наташа Банковић. дипл.инж.шум.
Драгић Томић, дипл.инж. шум.

24. Европски форум урбаног шумарства (Efuf 2022)

Градска управа града Београда је ове године, у периоду од 18-21. маја, била домаћин 24. Европског форума урбаног шумарства, који је организовао Секретаријат за заштиту животне средине. Форуму су присуствовали учесници из целе Европе, као и других делова Света.

Основна идеја за формирање Европског форума о градском шумарству (EFUF) је настала из потребе да се створи јединствено место сусрета за практичаре, креаторе политике, менаџере, едукаторе и научнике који су активни у градском шумарству, урбаном озелењавању и зеленој инфраструктури. EFUF се бави актуелним темама у урбаном шумарству, као што су финансирање, укључивање јавности, развој партнерстава и иновација у управљању урбаним шумама.

Од 1998. године EFUF се састаје сваке године са актуелним темама о новим развојим идејама, примерима добре праксе у планирању, пројектовању и управљању урбаним шумама (од шума до градских паркова и дрвореда) и представља значајно место за размену искуства. Форум уско сарађује и повезан је са Групом за градско шумарство - Међународне уније организација за истраживање шума, као и са неколико европских и нордијских мрежа за урбано шумарство.

Ове године тема форума је била: **„Адаптивне мере у градским шумама“**, у оквиру које се дискутовало кроз шест подтема:

1. Здравље и животна средина
2. Технике урбаног шумарства
3. Студије случаја
4. Размена и пренос искустава у урбаном шумарству
5. Урбане шуме и климатске промене
6. Урбано шумарство и друштво

На београдском форуму донет је закључак да је од велике важности унапређење урбаних шума због сталног повећања броја становника и евидентних климатских промена.

Током одржавања форума организована је и посета Пределу изузетних одлика

„Авала“, чији је управљач ЈП Србијашуме, Шумско газдинство „Београд“. Том приликом представници ЈП „Србијашуме“ су организовали коктел добродошлице испред шумске управе „Авала“. Након поздравног говора и представљања активности ЈП „Србијашуме“ као највећег управљача заштићеним подручјима у Србији, где се у име домаћина обратио Дејан Милетић, руководиоца Одељења за заштиту шума и ЗПД, учесници форума су имали прилику да прошетају пешачком стазом од извора „Сакинац“ до Споменика Незнаном Јунаку. Захваљујући Љиљани Вамовић, самосталном референту за заштиту шума и ЗПД, учесници форума су се током шетње упознавали са природним и створеним вредностима ПИО „Авала“.

Након обиласка Споменика Незнаном Јунаку, у меморијалном парку око споменка, у име одржаног форума и подршке идејама које подржава EFUF засађена је садница тисе, а све у циљу побољшања квалитета градских и приградских шума.

Током шетње по Авали, гостима је укратко представљен и недавно завршени пројекат URBforDAN у оквиру којег је ЈП „Србијашуме“, преко шумског газдинства „Београд“, учествовало као партнер на пројекту заједно са градским Секретаријатом за заштиту животне средине. Захваљујући пројекту URBforDAN, извршено је уређење ПИО „Авала“, чиме је увећан број мобилијара за миран одмор, постављене су две електронске инфо табле, формиран је сајт www.avalasuma.co.rs, а том приликом, за све посетиоце

који желе да сазнају више о природним вредностима и правилима понашања у оквиру заштићеног подручја, постављене су бројне интерактивне и образовне табле.

Посета ПИО „Авала“ завршена је обиласком Авалског торња где су наши гости могли да употпуне свој доживљај о Авали и виде ширу околину Београда. За успомену на заједничко дружење сваки гост је добио двојезично издање монографије о заштићеним подручјима чији је управљач ЈП „Србијашуме“.

Анђелка Јевтовић, дипл.инж.пејз.арх

Међународни сајам шумарства Интерфорст 2022. од 17. до 20.јула у Минхену

Интерфорст, као платформа за одрживу шумарску политику, водећи међународни сајам шумарства и шумарске технологије одржан је на изложбеном простору у Минхену, са укупно 353 излагача из 21 земље и око 31.000 посетилаца из скоро 60 земаља.

За генералног директора Messe Munchen, dr Rajnharda Fajfera, Interforst је ове године невероватна прича и показује колико је важан у оваквим временима. Ударили смо у друштвено-политички нерв са темама конверзије шума, обнављања шума и заштите шума. Шумарство и шумарска технологија су изузетно важни у борби против климатских промена“ - нагласио је dr Rajnhard Fajfer.

У Минхену, главном граду немачке покрајине Баварска, од 17 - 20. јула 2022. године, организован је водећи међународни сајам шумарства и шумарске технологије.

Минхен је град са око два милиона становника, трећи по величини у Немачкој, после Берлина и Хамбурга. Иначе, овај сајам се не одржава сваке године, већ сваке четврте, па је његова атрактивност још већа.Част и задовољство да присуствују једној од највећих смотри Европског шумарства и шумарске технологије у целини имали су и шумари из ЈП „Србијашуме“. Пословодство је разумело потребу да се иде у корак са развијеним земљама и да се прате трендови савремених кретања у шумарству, сходно томе организована је стручна посета овој сајамској манифестацији.

Делегацију предузећа је предводио вршилац дужности директора Игор Брауновић са извршним директорима и најужим сарадницима из Кабинета директора. Поред пословодства делегацију су из сваког дела предузећа

представљала по два запослена, најчешће директор дела предузећа и његов први сарадник. Аутобус је испред дирекције ЈП „Србијашуме“ кренуо на пут у поноћ 16/17. јула.

Планирана је и стручна посета шумској управи у околине Будимпеште, али због неочекивано дугог задржавања на српско-мађарској граница, ова посета је морала бити одложена, а посета Будимпешти се свела на панорамско разгледање мађарске престонице. Долазак на одредиште у Минхен био је у касним вечерњим сатима. Сутрадан, 17. јула, остварена је целодневна посета сајму. Због саме ефикасности група је подељена у три дела и обилазак је могао да почне. На простору од 60.000 м² представило се више од 100 произвођача машина, алата и опреме за примену у шумарству. Висока вредност презентације постигнута је кроз успешну комбинацију изложбе и добре комуникације.

На сајму се видео широк спектар асортимана производа. Сајам је био одлично организован, како у сајамској хали тако и на отвореном делу, где је углавном била изложена механизација, прикључне машине, опрема, прибор, алати за обављање разних видова радова у шумарству.Излагачи су се углавном руководили тиме да презентују рад машине, што се показло као добро решење, јер је утисак стечен на такав начин бољи од изговорених речи, проспеката, брошура и сл.

Било је омогућено договарање и уговарање послова на лицу места. Сами излагачи су били мотивисани и показали су висок ниво професинализма да баш њихов производ, услуга, нађу пут до купца, крајњег корисника.

Евидентан акценат излагача је, да се где год је то могуће примени механизован рад уместо мануелног, односно да машина замени човека. Захваљујући технолошком напретку у области производње специјализованих машина за извођење различитих видова радова у шумарству, настале су савремене машине, које са једне стране хуманизују рад, а са друге остварују високу продуктивност. Предузеће ће, свакако, да размисли о системској набавци појединих машима пре свега за извођење радова на коришћењу, гајењу и заштити шума, као и део модерне опреме за потребе планирања газдовања шумама (дронови).

На сајму је било више трибина са различитим темама. На већини трибина, у првом плану је био еколошки допринос шума и шумарство у целини, за очување и унапређење здраве животне средине, унапређење биодиверзитета одрживим планирањем и газдовањем шумама али и трибине са темама које су посвећене прикупљању теренских података за различите видове радова на планирању (стратешког, средњорочног и опертивног) и теме које се односе на нове технике код извођења пошумљавања.

У уторак 19. јула, за већину посетилаца, посета сајму је имала скраћену варијанту, да се погледа оно што је остало непосећено од прошлог дана, да би се после подне имало времена и за посету центру Минхена и његовим главним туристичким дестинацијама (Олимпијски центар, Алијанс арена, Енглески парк, пешачка зона у строгом центру града итд). Увече је уследила заједничка вечера у ресторану La Picolo Osteria уз опуштајућу атмосферу и сумирање утисака са сајма и самог града Минхена.

У преподневним сати 20. јула кренули смо за Србију, а долазак је био 21. јула у раним јутарњим сатима. Иако је пут био поприлично дуг и захтеван, сви путници су изразили велико задовољство учешћем у овом путовању, као и спремност да стечена знања и искуства пренесу колегама у предузећу.

ИНТЕРФОРСТ је био иделана прилика да се на једном месту окупе излагачи, струка, наука и пракса из целог света, који су представили актуелности и достигнућа у готово свим групама из области шумарства: садном материјалу, семенској роби, шумарској механизацији, заливним системима, опреми за наводњавање за заливање у расадницима, аерофотграметрији, стручној литератури и др.

Ово је била одлична прилика за све посетиоце да изађу изван свог микроокружења и знања, успоставе нове контакте и утемеље будућу сарадњу.

др Звонимир Баковић
др Братислав Кисин

Меморијални турнир „Срце хероја“ - Милош Ћирковић“

Крајем јула месеца, у Краљеву је одржан Меморијални турнир у малом фудбалу, под називом „Срце хероја – Милош Ћирковић“, поводом сећања на погинуле борце, који су учествовали у одбрани отаџбине у ратовима на простору СФРЈ од 1991.године.

Турнир носи име последњег српског витеза Милоша Ћирковића који за време НАТО агресије 1999. није желео да напусти своје огњиште у околини Пећи, Белом Потоку, на Космету и повуче се заједно са српском војском и полицијом. Остао је до последњег дана да брани своју родну груду. Од тада му се губи сваки траг. О његовом јунаштву ћемо проносно преносити причу са колена на колено, како бисмо га сачували од заборава, а турнир је само један од начина за то – рекао је Синиша Ивановић, председник УГ „Срце хероја“.

Ово Удружење са седиштем у Краљеву тренутно броји 3.600 чланова, са циљем да негује културу сећања на пале борце. А овом приликом изложени су и панои са фотографијама погинулих учесника ратова, као и фотографије киднапованих и несталих лица.

Присутнима се у својству домаћина најпре обратио градоначелник Краљева Предраг Терзић, који је пожелео срдачну добродошлицу.

Директор ЈП „Србијашуме“ Игор Брауновић, од кога је потекла идеја за подизање споменика Милошу Ћирковићу, шумару, хероју у Малом Зворнику, поздравио је присутне и захвалио се свима који су дошли у великом броју да подрже и обележе овај велики дан.

„Хвала свима заиста од срца што чините све да чувамо сећање на српске хероје и великог јунака, борца Милоша Ћирковића, великог човека, шумара, нашега брата и великог Србина.

Хвала Вама председниче Терзићу, који свесрдно помажете покрет „Срце хероја“ и дајете на овај начин велики допринос. Хвала граду Краљеву, који је пре више од две деценије раширио руке и прихватио све оне који су морали да напусте своје огњиште, мислим да их у овоме граду има највише. Када дођем у неки град пожелим да град расте и развија се, да грађани живе боље. Али Вама г- дине Терзићу желим да имате ускоро мање становника, него што их имате сада, да они који су морали да напусте своја огњишта, да се на њих и врате. Ја сам у претходне две деценије могу слободно да кажем успео да се остварим као човек на свим пољима. Али, има нешто што ме јако мучи , нешто са чим лежем и са чим се будим сваког јутра, а то је велика жеља и потреба да једнога дана у својој униформи петсточетрдесет девете моторизоване бригаде, прошетам Шадрваном и умијем се водом са Бистрице, док звоне звона цркве у којој сам крштен и у којој сам примио православну веру, док сам служио своме народу и бранио своју земљу и своју веру.

„До године у Призрену“ - леп је слоган, али је далек. Хвала Вама још једном председниче Терзићу што сте предложили да наредне године опет будете домаћин овог турнира, али се од срца надам да ће се овај турнир следеће године одиграти у Белом Пољу.

За то треба да живимо, томе треба да тежимо и да се надамо, да жртва Милошева и жртва свих других Обилића и српских јунака не би била узалудна. Обећавам да ћу као народни посланик, штитити борце који су учествовали у ратовима нове српске историје, да ћу учинити све да остваре своја права и добију бољи статус, а морам признати да имају и данас добар статус. Хвала Србији због тога, хвала још једном што сте дошли и што чувате сећања на великог српског јунака Милоша Ћирковића и остале српске хероје“ – поручио је на крају директор Игор Брауновић..

Борци погинули у одбрани отаџбине, као и трагичне судбине киднапованих и несталих лица никад неће бити заборављени – јасна је порука свих учесника турнира који би требао да постане традиционалан.

На крају манифестације уручене су Захвалнице директору ЈП „Србијашуме“ Игору Брауновићу и почасном госту Бати Дикићу, председнику Удружења ратних ветерана Републике Србије и Републике Српске.

VI Конференција Паркова Динарида

У периоду од 31.05. до 03.06.2022. године у Сарајеву, на Илици одржала се VI Конференција Паркова Динарида.

Асоцијација „Паркови Динарида“, основана је 2014.године са седиштем у Подгорици на основу споразума 8 земаља Динарског лука- Big Win II. Мрежу Паркова Динарида тренутно чини 79 чланова са преко 100 заштићених подручја Црне Горе, Србије, Северне Македоније, АП КиМ, Албаније, Словеније, Хрватске и Босне и Херцеговине. У мрежи Паркова Динарида налазе се 103 заштићена подручја, од тога 40 Националних паркова, 4 Регионална парка, 26 Паркова природе, 10 Предела изузетних одлика и 15 Специјалних резервата природе. Од свих заштићених подручја која се налазе у мрежи Динарида чак је 8 подручја под UNESCO заштитом, 9 подручја на Рамсар листи и 11 на IPA листи.

У оквиру овог догађаја одржала се VI **Конференција Паркова Динарида – мреже заштићених подручја Динарида** и регионална конференција организација цивилног друштва које се баве заштитом природе. Део програма одвијао се кроз одвојене сесије управљача заштићених подручја и цивилног друштва, а део кроз заједничке рад на темама од обостраног интереса.

Циљ Конференције био је да истражи како ојачати регионалну сарадњу, побољшати координацију за очување биодиверзитета на Западном Балкану и идентификовати како различити актери могу допринети и унапредити очување природе кроз имплементацију Зелене агенде за Западни Балкан. Такође, скренута је пажња на положај жена у сектору заштите природе кроз панел на конференцији на тему Женска перспектива у очувању природе на Западном Балкану.

Мрежа заштићених подручја Динарида има за циљ да својим деловањем искаже и реализује заједнички интерес за унапређење заштите природе и одрживог развоја у региону, те поспеши сарадњу између заштићених подручја земаља Динарског лука. Та сарадња се примарно односи на унапређење природних и културних вредности заштићених подручја Динарида, њихову промоцију и подршку, као и повезивање људи из региона кроз примену добрих пракси одрживог развоја и управљања.

Главни циљ Паркова Динарида је активно учешће у унапређењу заштите, развоја и управљања заштићеним природним добрима на простору Динарида. Мрежа ће својим радом допринети побољшању сарадње између заштићених подручја, локалних управа и организација цивилног друштва при испуњењу задатака који се тичу заштите животне средине и одрживог развоја.

Паркови Динарида - мрежа заштићених подручја Динарида посебно подржава

1. Политику усмерену ка развоју и напретку заштићених подручја.
2. Унапређивање међусобне комуникације чланова организације.
3. Координацију међународних и националних пројеката.

(31.05.) Штанд ЈП „Србијашуме“ био је веома посећен. Са нама на штанду своју гастрономску понуду представиле су и колеге из Националног парка Тара.

Истог дана за чланове Мреже одржано је VII заседање Генералне скупштине Паркова Динарида.

(01.06.) Посебно је био интересантан и веома запажен панел о одрживом финансирању. Ово је била тема о којој се највише дискутовало на Конференцији. На нас је посебан утисак оставила пре-

зентација о селу Пецка, Мркоњић град. Колеге су показале на примеру добре праксе како се од једног замрлог села може направити атрактивна дестинација која привлачи велики број посетилаца и пре свега како пример добре праксе одрживог финансирања. Само село оживело је Удружење грађана , које је село Пецка видело као незаобилазну дестинацију истинских заљубљеника у природу.

Ово село 2021. године сврстано у топ 100 зелених дестинација на свету. Учешће на конференцији пре свега смо искористили за нова сазнања из области заштите природе, али и за нова познанства и размену искустава са колегама из региона. Одлична организација, занимљиви говорници и, изнад свега, сјајна атмосфера међу учесницима због које се унапред радујемо неким будућим окупљањима у организацији Паркова Динарида.

На Конференцији су учешће узеле колеге заштићених подручја Црне Горе, Србије, Северне Македоније, Албаније, Словеније, Хрватске и Босне и Херцеговине.

Конференцији су присуствовала три представника ЈП „Србијашуме“: **Бојана Бјелић**, референт заштите природе - ШГ „Пријепоље“ (ПИО „Камена гора“, ПИО „Озрен Јадовник“, СРП „клисура реке Милешевке“), **Роса Колашинац**, референт заштите природе - ШГ „Пријепоље“ (ПП „Златибор“) и **Ана Зечевић**, руководилац чуварске службе – ШГ „Ужице“ (ПП „Златибор“). Догађај је био прилика да се размене искуства са колегама из региона, а кроз активно учешће у Сесијама и кроз примере добре праксе представљен је рад и активности ЈП „Србијашуме“ на управљању заштићеним подручјима. У уторак 31. маја одржан је Базар Динарида на коме је представљена гастрономска понуда заштићених подручја. Истог дана за чланове Мреже одржано је VII заседање Генералне скупштине Паркова Динарида. У среду 1. јуна организована је сесија умрежавања ОЦД и управљача заштићених подручја, а том приликом подељен је промотивни материјал о заштићеним подручјима ЈП „Србијашуме“.

У току трајања конференције, у сарадњи са Кантоналном јавном установом за заштићена природна подручја Кантона Сарајево, организована је студијска посета заштићеном подручју Бијамбаре. Највећу атракцију представља Бијамбарска пећина, која је веома богата пећинским накитом (сталактитима, сталагмитима, драперијама, бигреним кадама, стубовима...), а чијих је око 500 метара отворено за посете.

Конференција је одржана у оквиру пројекта Заштићена подручја за природу и људе који реализују партнерски WWF и Паркови Динарида, а подржан је од стране Шведске развоје агенције (СИДА).

Роса Колашинац, дипл.инж.шум.

ДРИНА

ДРИНО ХЛАДНА ВОДО НАША
ШТО ПРОТИЧЕШ ВЕКОВИМА
У СРЦУ СИ НАМА СВИМА
ТИ СИ ЉУБАВ СВИМ СРБИМА.
БРЗО ТЕЧЕШ И ВИЈУГАШ
КРАСИШ МЕСТА КОЈИМ БРЗАШ.
ОЈ ТИ РЕКО НАД РЕКАМА
ЛЕПОТИЦЕ НАША МИЛА
ЕХ ДА ИМАШ И ТИ КРИЛА
ДА ПОЛЕТИШ ЖИВА БИЛА.
ДА ПРОНЕСЕШ ГЛАС ЉУБАВИ
ГЛАС О СРПСКОЈ СЛАВИ.
МЕХМЕД ПАША СОКОЛОВИЋ
ОДВЕДЕН У ДАНАК КРВИ
У ОСМАНСКОЈ ЦАРЕВИНИ
ВАЗДА БИО ПАША ПРВИ.
ВОЛЕО ЈЕ РЕКУ ДРИНУ
ОД ЊЕ ОН ЈЕ И ПОТЕКО
ОЈ ТИ СЛАВНА ЛЕПОТИЦЕ
ДИВНА БРЗА ХЛАДНА РЕКО.
МОСТ НА ДРИНИ НАПРАВИО
ЗА ВЕКОВЕ И ВРЕМЕНА
СРБИЈА СЕ ЊИМЕ ДИЧИ
МОСТОМ КОЈИМ ДРИНА ВОДИ
КА ЛЕПОТИ КА СЛОБОДИ.
МОСТ ЈЕ СПОНА СВЕГА ЛЕПОГ
ЉУДИ МИРА И ПОХОДА.
ОЈ ТИ ДРИНО НЕПРЕСУШНА
ТИ СИ НАША ИСТОРИЈА
ТИ СИ НАША СВЕТА ВОДА.

АУТОР ЉИЉАНА БУЈИЋ

Софтвер – база података о заштићеним подручјима ЈП „Србијашуме“

У складу са чланом 68. Закона о заштити природе, чланом 272. Закона о накнадама за коришћење јавних добара и Актима о проглашењу заштићених подручја, ЈП „Србијашуме“ као управљач заштићених подручја има обавезу да води евиденцију, односно изради софтверско решење за евиденцију природних и створених вредности, објеката, активности, као и да води евиденцију обвезника накнаде и друге податке који се односе на плаћање накнада.

На састанку одржаном у септембру 2020. године, на којем су били присутни Извршни директори: Сектора за финансије и рачуноводство, Правног сектора и Сектора за шумарство и ЗЖС, Помоћник извршног директора Сектора за шумарство и ЗЖС, као и Руководиоци: Одељења за правдање буџетских средстава, Одељења за правне послове и Одељења за заштиту шума и ЗПД, закључено је да је неопходно израдити јединствену базу података за потребе уноса и чувања података о заштићеним подручјима и поступцима око наплате накнада за коришћење јавних добара. Закључено је да се за потребе израде јединствене базе података ангажују сопствени ресурси.

У ту сврху, запослени у ЈП „Србијашуме“: Горан Петковић - самостални референт за информациони систем (ШГ „Шума“ – Лесковац) и Предраг Митић, самостални референт за информациони систем (ШГ „Врање“ – Врање), а на основу пројектног задатка започели су са радом на изради софтвера. Иако програмерски изазов, колеге задужене за информационе системе су успешно испунили све пројектне задатке.

Софтвер представља јединствену базу података која омогућава унос и чување података из делокруга рада управљања заштићеним подручјима, по следећим категоријама:

1. **Заштићена подручја** – омогућава се унос и преглед основних података и темељних вредности заштићеног подручја, приказ површина и режима заштите, омогућава чување аката о проглашењу, планских и управљачких докумената, карата, SHP фајлова и др.
2. **Стручна служба** – омогућава се унос и преглед свих запослених који раде на пословима управљања заштићеним подацима са приказом основних података, заштићеним подручјима за која су надлежни, фотографијом, као и могућношћу увида у уговор о раду.
3. **Чуварска служба** – омогућава прегледе свих чувара заштићених подручја са њиховим основним подацима, подацима о положеном стручном испиту, ЈРБЧ број, поседовању и датуму набавке униформе, фотографијом, уговором о раду и легитимацијом.
4. **Природне и створене вредности** – омогућава унос и евиденцију свих локалитета у оквиру заштићеног подручја, са фотографијом и описом, који поседују одређене природне вредности (хидролошки објекти, геолошки објекти, заштићене врсте, културна наслеђе и др.).
5. **Уређење и обележавање** - омогућава унос и евиденцију свих уређених локалитета, пешачких стаза, постављених мобилијара и др. у оквиру заштићеног подручја.
6. **База објеката** - омогућава унос и евиденцију свих постојећих објеката у оквиру заштићеног подручја, од којих је велики број и предмет наплате накнада за коришћење заштићених подручја (викендице, породични стамбени објекти, далеководи, репетитори, хотели, ски стазе и др.).
7. **Поступци** – служи за унос и евиденцију свих покренутих поступака за наплату накнада за коришћење заштићених подручја, где је омогућено чување свих докумената и аката (записника, закључака, решења, жалби и др.)
8. **Инспекцијски надзор** - омогућава унос и евиденцију свих реализованих инспекцијских надзора и стручних надзора, са припадајућим записницима и другим актима.
9. **Евиденција пројеката** - служи за унос и евиденцију свих реализованих пројеката, мониторинга и истраживања, чији је наручилац ЈП „Србијашуме“, а са информацијама о вредности пројекта, извршиоцу, извору финансирања, извештајима и др.
10. **Презентација** - омогућава унос и чување свих промотивних и видео материјала који су у претходном периоду израђени у циљу промоције заштићеног подручја (монографије, флајери, публикације, лифлети, филмови и др.).
11. **Активности** – свеобухватна база података која служи за унос, евиденцију и праћење свих ак-

тивности које се реализују у заштићеним подручјима. Омогућава унос свих обавештења, пријава и службених белешки. Преко праћених активности омогућава се увид у све активности за које су издата решења о условима заштите природе, али и унос и евиденција реализованих састанака и месечних извештаја.

12. Финансирање ЗП - омогућава унос и праћење реализације програма управљања заштићеним подручјима, износа накнада за коришћење заштићеног подручја, суфинансирање управљања заштићеним подручјима, као и евиденцију осталих извора прихода (донације, пројекти).

13. Негативни утицаји - омогућава унос и евиденцију свих досада забележених појава штета у заштићеним подручјима и негативним утицајима изазваних појавом елементарних непогода (пожари, ледоломи, каламитети, сушење, антропогене штете и др)

Након низа консултација, састанака и усаглашавања радних задатака са радним верзијама софтвера, којих је било преко десет, и презентовања софтверског решења пословодству фирме дана 31. марта 2022. године, закључено је да софтверско решење у потпуности испуњава све захтеване елементе и потребе које су дефинисане пројектним задатком, а да ће се евентуални примећени недостаци приликом коришћења софтвера, редовно кориговати у наредном периоду.

Обезбеђена је сагласност в.д. директора за инсталацију и коришћење софтвера за базу података о заштићеним подручјима, тако да су у току маја 2022. године спроведене обуке за коришћење софтвера за запослене у ЈП „Србијашуме“. Обуке су организоване у Београду, Лесковцу и Јеловој Гори (Ужице), за све запослене који се баве пословима управљања заштићеним подручјима, а домаћини су својим ангажовањем и гостопримством омогућили пријатан и ефективан рад.

У наредном периоду неопходно је:

- започети са активним уносом свих релевантних података користећи софтвер за заштићена подручја;
- обезбедити редовно техничко одржавање базе података у наредних годину дана, а касније по потреби.
- што пре пронаћи начин и обезбедити већу сигурност података и њихово чување на серверу.

На крају, с обзиром на велики досадашњи уложени труд и ангажовање информатичара на изради софтверског решења за базу података за заштићена подручја, обављајући програмерски део посла који је подразумевао и рад ван радног времена и неопходност будућег ангажовања на одржавању базе података у наредном периоду, надамо се да ће се наћи начин адекватног награђивања информатичара који су учествовали на изради софтвера.

Дејан Милетић, дипл.инж.шум.

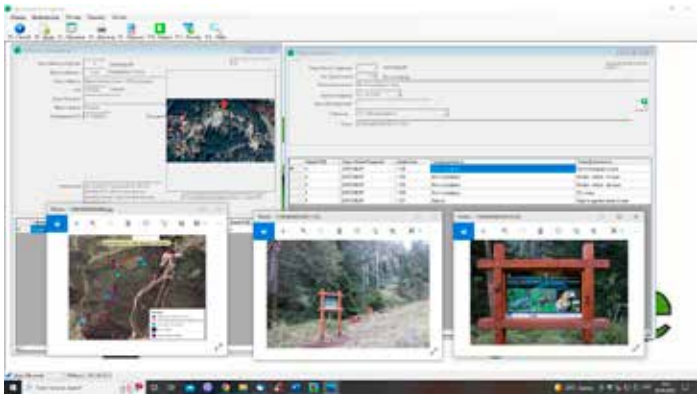

Уређење и обележавање – пример унете пешачке стазе у ПП „Златибор“

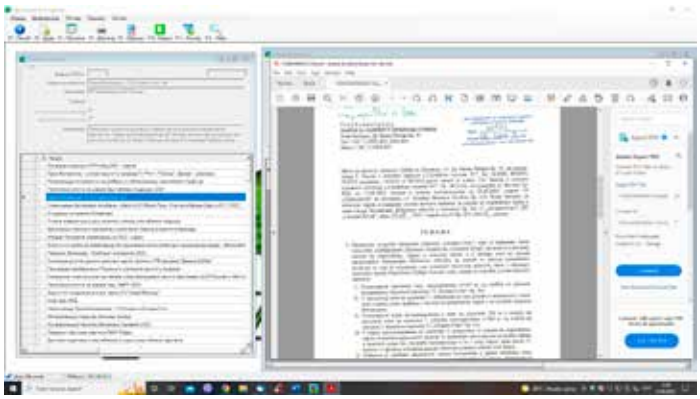

Активности – пример унете активности и пратећег акта о условима заштите природе

Учесници обуке на Јеловој гори

Дан заштите природе обележен презентацијом новог заштићеног подручја - предео изузетних одлика „Маљен“

Влада Републике Србије, крајем августа месеца прошле године, прогласила је подручје Маљена за заштићено подручје и управљање поверила ЈП „Србијашуме“ Београд. Јавно предузеће „Србијашуме“ је највећи управљач заштићених подручја у Србији. Тренутно управља са 54 заштићена подручја на површини од 348.724,67 ha, што чини 50,4 % од укупно заштићене површине у Србији.

Планина Маљен се налази у западној Србији и чини део комплекса Ваљевских планина (Медведник, Јабланик, Повлен и Маљен) које представљају завршни масив Динарског планинског система. Маљен је стављен под заштиту као природно добро од регионалног, односно великог значаја и сврстано је у II категорију. ПИО „Маљен“ обухвата делове Града Ваљева и општина Пожега, Горњи Милановац и Мионица. Послови непосредног управљања спроводе се преко Шумских газдинстава „Борања“, Лозница, „Крагујевац, Крагујевац и „Ужице“, Ужице. Површина ПИО „Маљен“ износи 10.104,83 ha, од чега је 47 % у државном и 53 % у приватном власништву. Површине под режимима заштите су: I степен – 108,66 ha (1,08%), II степен – 1.453, 67 ha (14,38%) и III степен – 8.542,70 ha (84,54%). Површине по Шумским газдинствима: „Борања“, Лозница – 5.149,16 ha (50,96%), „Ужице“, Ужице – 3.652,03 ha (36,14%) и „Крагујевац, Крагујевац – 1.303,63 ha (12,90%).

На подручју ПИО „Маљен“ забележено је 474 биљних таксона (од тога национални и међународни значај има 120 врста). Маљен карактеришу очуване шуме храста, храста и граба, букве, букве и јеле, црног и белог бора, црног јасена и црног граба, брезе, врбе и црне јове. Постоји 6 типова шума које су наведене у Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување. Нека од станишта ових шума представљају потенцијална НАТУРА 2000 подручја. Забележено је присуство укупно 83 врста гљива из групе Macromycetes, 19 врста водоземаца и гмизаваца, 7 врста риба, 52 врсте сисара и 135 врста птица. Заштићено подручје се налази у обухвату еколошке мреже Републике Србије – еколошки значајног подручја „Ваљевске планине“ и у оквиру потенцијалног НАТУРА 2000 подручја „Ваљевске планине“. Значајни објекти геоморфолошког наслеђа су: клисура Црне реке, акумулативне терасе Црне Каменице и ерозивно акумулативне терасе

Буковске реке код ушћа Црне реке. На Листи објеката хидролошког наслеђа Србије налази се пет објеката: Каменица, Рибница, Водопад Скакало, Манастирица и Понорница понора под плочом.

Дан заштите природе (11. април) је дан од националног значаја, установљен Законом о заштити природе (2009. године) и прилика је да се укаже, не само на значај очуване природе, већ и на значај одрживог управљања заштићеним подручјима. Један од услова да заштићена подручја опстану очуваних природних карактеристика, јесте и укупан однос људи у Србији према природи, подршка и учешће заинтересованих страна у реализацији програма заштите и управљања природним добрима.

У циљу промоције ПИО „Маљен“, у организацији управљача ЈП „Србијашуме“, Дан заштите природе 2022. године обележен је обиласком највреднијих заштићених локалитета на подручју. Поред представника непосредног управљача ПИО „Маљен“ из ШГ „Борања“, Лозница у улози домаћина присутни су били и представници из ШГ „Крагујевац“, Крагујевац и ШГ „Ужице“, Ужице, представници:

Генералне дирекције из Београда, Парка природе „Голија“ (ШГ Краљево, Ивањица и Рашка), ШГ „Пријепоље“ из Пријепоља као и Стручни сарадници Завода за заштиту природе Србије. Обилазак подручја је започео упознавањем са општином Мионица, најпре уводним обраћањем Јеше Ерчића, Извршног директора Сектора за шумарство и заштиту животне средине Генералне дирекције ЈП „Србијашуме“, а онда и Бобана Јанковића, председника општине Мионица. Због лоших временских услова (снежне падавине) изостао је обилазак водопада „Скакало“ и клисуре реке Каменице. Природне лепоте заштићеног подручја презентоване су од стране домаћина и Стручних сарадника Завода за заштиту природе Србије на локалитетима Краљев сто, видиковац Паљба и Црна река.

Локалитет „Краљев сто“ је насеље окружено боровом шумом и ливадама. Налази се 4 km од центра Дивчибара, на надморској висини од 1104 m, где је и највиши врх Маљена. Са њега се могу видети локална села, простране ливаде и шумадијске планине, све до Копаоника, а и Медведник, Јабланик, Повлен, Златибор, Тара, а некада и Авала.

Видиковац „Паљба“ налази се поред пута, један је од најприступачнијих и до њега се може доћи аутомобилом. Налази се на надморској висини од 1051 m, оријентисан је ка југу и са њега се пружају погледи на околне врхове Маљена са једне стране и друге ваљевске планине са друге стране (Повлен, Медведник, Јабланик и Маглеш).

Локалитет „Црна река“ је површине од 67,20 ha, обухвата простор са десне стране тока Црне реке, односно одељења 52 (a, b, c и 1) и 53 (a и b) Газдинске јединице „Маљен I“.

Обележавање Дана заштите природе на подручју ПИО „Маљен“ употпуњено је посетом домаћинству „Огњиште“, породице Обрадовић које се налази поред Црне реке у селу Подбукови.

Светлана Баковић, дипл,инж.шум.

Шума – место игре и учења

У циљу популаризације и презентације београдских заштићених природних добара, Шумско газдинство „Београд“ преко 15 година организује различите типове едукативних манифестација намењених деци свих узраста, студентима и другим заинтересованим странама. У сарадњи са Секретаријатом за заштиту животне средине Града Београда, организација едукативних активности је настављена и у пролећном полугодишту 2022. године.

Едукативни програм је текуће године додатно развијан и унапређиван, тако га сад одликују догађаји различите тематике прилагођени различитим узрастима ученика. Поред већ чувеног шумарског вишебоја који се организује за ученике старијих разреда основне школе, фокус је ове године био и на ученицима млађих разреда. Типичан догађај траје око 2 часа и у њему учествују 2 одељења, а укључује сат времена едукативне шетње током које се ученици упознају са природним и створеним вредностима заштићеног подручја које посећују, као и сат времена дечије анимације где деца кроз разне тематске игре стичу разна знања о шумском екосистему и односима у природи.

Током година рада, успостављена је сарадња са локалним школама, па је тако у неким школама обухват ученика млађих разреда које учествује у програмима ШГ „Београд“ потпун, односно свако одељење школе једном годишње посети заштићено природно добро и учествује у едукативној ак-

тивности. Сваке године се успоставља сарадња са новим школама, тако да је број догађаја који је организован у пролећном полугодишту ове године прешао 50, а број учесника прелази 1500, највише од почетка организације едукација пре 15 година. Надамо се подједнако успешном јесењем полугодишту, а за наредну годину припремамо још различитих програма, атрактиван промотивни материјал и проширење мреже школа са којима сарађујемо.

Круну пролећног едукативног програма представља посета ученика Шумарске школе из Краљева Пределу изузетних одлика „Авала“. У пратњи 3 професора, око 50 ученика првог и другог разреда

Шумарске школе је 20.06.2022. године реализовано посету Авали током које су учествовали у богатом образовном и културном програму. Своју посету су започели учешћем у традиционалном шумарском вишебоју који је одржан у близини Шумске управе „Авала“. Подељени у 10 екипа, ученици су тестирали своју вештину у такмичењу које представља спој традиционалних дечијих игара и шумарских вештина, а победничка екипа је освојила прелеп дрвени трофеј украшен симболима храста и букве.

Након такмичења, за госте је организован ручак, а потом су се заједно са запосленима у ШУ „Авала“ запутили на врх Авале, где су имали прилику да обиђу споменичке вредности, као и да посете Авалски торањ и уживају у погледу који пружа. Ученици су посетили и Ловиште „Трешња“, а током посете се информисали о организацији и пословању ловишта.

Руководство и запослени у ШГ „Београд“ су изразили велико задовољство због посете ученика Шумарске школе из Краљева, и надају се да ће се овакве посете поновити и постати традиција.

Ненад Ђукановић, дипл. инж. шум.

Посета Авали

Ученици Шумарске школе Краљево одељења I4, техничар за ловство и рибарство и III2, шумарски техничар су са својим наставницима посетили ШУ „Авала“ ЈП „Србијашуме„ 20.06.2022.

Љубазни домаћини упознали су нас са пределом изузетних одлика „Авала“ и садржајима овог локалитета. У оквиру посете одржано је такмичење ученичких екипа у интересантним дисциплинама везаних за релаксацију у природи. Посетили смо споменик Незнаном јунаку и Авалски торањ.

Након оброка који су обезбедили домаћини ученици су обишли и ограђено ловиште „Трешња“ где су се упознали са условима гајења и газдовања крупном дивљачи муфлона и јелена лопатара.

Захваљујемо изузетним домаћинима на гостопримству и садржајима које смо видели а који ће нам остати у изузетно лепом и корисном сећању.

Колектив Шумарске школе

Сајам хортикултуре 2022.

ЈП „Србијашуме“ је узело учешће на 27. међународном сајму хортикултуре – „Beoplant fair“, под слоганом „Башта у срцу сајма“. Сајам је одржан у периоду од 7. - 11. априла 2022. године. Одељење за генофонд, семенарство и расадничку производњу, заједно са одељењем за маркетинг и колегама из ШГ „Београд“, Београд – расадник Топчидер, успешно је организовало поставку штанда и уређење хортикултурним садним материјалом као и наступ у току трајања сајма.

Марија Леген, дипл. пејзажни архитекта

Акција „Шума у школи“

ЈП „Србијашуме“ је предузеће које управља највећом површином шума и шумског земљишта на територији Србије, заштићеним подручјима и ловиштима. С циљем да се широј јавности укаже на значај очувања природе, с посебном пажњом на очуваење шумског биодиверзитета, ово предузеће спроводи различите акције, радионице и предавања. Запослени сматрају да правилна едукација треба да почне од најранијег доба и да се само тако може унапредити постојеће стање шума и смањити број инцидената у шуми изазваних људским фактором.

С тим у вези, ЈП „Србијашуме“ је 2014. године започело акцију „Шума у школи“ усмерену на рад са ученицима основних школа, како би их благовремено информисали о правилном понашању у шуми, опасностима које угрожавају шумски екосистем, како их спречити и о томе како треба поступати у шуми и према шуми. Формиран је тим који у зависности од узраста ђака организује различите радионице, како би се ученици на креативан начин и кроз игру упознали са темама које су од великог значаја за очување планете.

Поред учења, на овим радионицама ђаци развијају своју креативност правећи животиње од шумских плодова, различитих врста шишарица, жира или попречног пресека стабла, а они старији праве мале биљне заједнице. Свака установа где се организују радионице добије на поклон одређени број садница које су произведене у неком од расадника ЈП „Србијашуме“. Заједничка садња је свим ђацима омиљени део еколошких радионица. То је прилика да кроз игру и дружење практично науче како се садница сади и негује и тако допринесу озелењавању свог окружења.

На пролеће и јесен, у сарадњи са школама, организују се излети по заштићеним подрујима којима управља ЈП „Србијашуме“. За децу из Београда најчешће се организују одласци у излетничке шуме надомак града, на Авалу и у Бојчинску шуму, а за ученике виших разреда основне школе са подручја јужне и источне Србије, на Стару планину. Тамо се налази Центар за посетиоце „Врело“, где су изложени трофеји ловне дивљачи са Старе планине и из Африке, као и препарати водоземаца и гмизаваца са Старе планине.

Поред излета и креативних радионица, за ученике се организује и шумарски вишебој, полигон у коме се екипе надмећу у специфичним дисциплинама које су везане за шуму и старе занате. Поред тога што се друже, проводе дан у природи и јачају своје тело, истовремено се упознају са изумрлим вештинама и традицијом свог нарада.

Због многобројних користи које ове радионице доносе, од учења преко дружења, креативног рада, озелењавања школског дворишта, неговања животне средине, сарадње са школама и многих других, ЈП „Србијашуме“ је накнадно започело сарадњу са вртићима и средњим школама.

Ово предузеће је постало редовни учесник „Трга бајки“, градске манифестације која је део новогодишњег програма „Београдска зима“, где свакодневно током новогодишњих празника запослени у овом предузећу са најмлађим посетиоцима праве украсе за јелку од шумских плодова и уче о шуми и животињама. Учествовали су и на Лав фесту у Врњачкој Бањи, а неколико година су организовали и радионице на Фестивалу еколошког позоришта у Бачкој Паланци где су премијерно извели представу „Шумски бонтон“. То је интерактивна и духовита представа о томе како се не треба понашати у шуми, приликом чијег извођења деца из публике сама указују на све што је неправилно, лоше или опасно. Касније су је више пута извели приликом обележавања важних датума везаних за екологију, а једном чак у сарадњи са припадницима Комуналне полиције.

За овакве активности никада није ни рано, а ни касно, а ЈП „Србијашуме“ је спремно да у томе подржи и помогне свим заинересованим појединцима, као и и институцијама и компанијама које желе да се укључе у борбу за очување планете.

Ивана Вукадиновић

ОШ „Васа Чарапић“

Дечји фестивал, Космај

Дечји вртић „Чили Вили“

ОШ „Данило Киш“

Дечји вртић „Срећколино“

Дечји вртић „Славујак“

Ресторан „Клуб Кошутњак“ на листи 121. топ ресторана у Србији

Прво српско издање светски признатог гастрономског водича Gault@Millau, чији је издавач Абалон из Словеније, објавио је 121 топ ресторана у Србији, у мају месецу ове године.

Према званичним подацима у Србији је регистровано око 20.000. ресторана и барова, тако да овај избор ресторана „Клуб Кошутњак“ представља велики успех како за ЈП „Србијашуме“ тако и за особље ресторана на челу са управником Ђуром Качавендом.

Место у овом гастрономском водичу треба итекако заслужити. Оцењивачи су анонимни , они се приликом посете ресторану не најављују и увек плаћају своје рачуне. Оцењује се храна, квалитет услуге, амбијент, спретност и љубазност особља.

Клуб ресторан „Кошутњак“ је отворен за госте 2000. године, послује у саставу Шумског газдинства „Београд“, Јавног предузећа „Србијашуме“, а изграђен је далеке 1947. године.

У Клубу вас дочекује врло љубазно особље и разноврстан мени. Богат кулинарски садржај израђен је по иновативним рецептима, са здравим састојцима. Јела се припремају лагано и са љубављу, а резултат су чаробни укуси.

Велики успех и признање ресторану, је свакако био повод да уприличимо разговор са управником угоститељства ресторана „Кошутњак“ Ђуром Качавендом, професионалцем и легендом, како га многе колеге ословљавају у ЈП „Србијашуме“ .

Огроман је његов допринос овом признању и уопште целокупном имиџу и угледу ресторана. Скроман, једноставан, човек са визијом, лепим манирима и широким осмехом дочекао нас је у предивном и отменом амбијенту ресторана, окружен шумом, цвећем и зеленилом. У близини је тениски терен и фонтана, која се уклапа у прелепи амбијент.

Реците нам од када сте Ви у угоститељству?

„Након завршене Угоститељске школе, радио сам као демонстратор практичне наставе у школи, а у хотелу Југославија почео сам да радим као стипендиста и остао шест година. Након тога у својству директора угоститељства радио сам 20 година на Сајам турсу.“

Од 1996. године сте у ЈП „Србијашуме“ и веома успешно и професионално радите свој посао, да ли нам можете рећи у чему је тајна Вашег успеха ?

„Знате управник или шеф ресторана мора бити стално ту, у ресторану, у кухињи са особљем и гостима, јер ресторан не тражи газду, него слугу. Моје радно време почиње у 6 и 30 ујутру у ресторану Дирекције ЈП „Србијашуме“ на Новом Београду где обично останем пар сати, а након тога долазим овде у ресторан „Кошутњак“ и остајем до 22. часова увече.

Колико је запослених у ресторану и који су специјалитети најбољи по Вама ?

„Запослено је 15 радника и два чувара. Имамо два врхунска шефа кухиње Милену Халај на Новом Београду, специјалисту за швдски сто и Смиљу Кељ, овде у ресторану. Што се тиче специјалитета ту је пре свега татар стек од јелена, гулаш од дивљачи, супа од фазана, кобасице од дивљачи, јела са роштиља, пита од лешника, домаће пите са јабукама, вишњама....

Када је у питању клијентела обично у ресторан долазе пословни људи, спортисти, политичари, новинари, певачи. Велико је задовољство било угостити Новака Ђоковића, кошаркаша Предрага Даниловића, певача Здравка Чолића, некадашњег селектора фудбалске репрезентације Србије пок. Миљана Миљанића и велики број јавних личности. Најчешће се организују породична славља, рођендани, прославе компанија, састанци и разни скупови. Циљ нам је да се гости овде осећају лепо као код своје куће, да понесу дивне утиске и да буду задовољни“ - рекао нам је на крају разговора Ђуро Качавенда, управник ресторана „Клуба Кошутњак“.

Манифестација за душу Миловим лековитим стазама 2022.

Шумари „Борање“ из Лознице, обележили су Светски дан заштите животне средине у оквиру манифестције „Лековитим стазама“ на подручју ПИО Маљен, садњом кестена.

Шумари су оснивачи и организатори манифестације која траје од 2001 године.

22. манифестација „Миловим лековитим стазама“ одржана је традиционално, прве суботе јуна, 04. 06. 2022, у „Домаћинству Миље Обрадовић“ у Подбуковима. Лековитим стазама ове године текла је прича о кантариону. Манифестација је отворена у 11 часова, рецитацијама из књиге „Мој херој- Песме Мила Обрадовића“ као и рецитацијама ваљевских гљиварчића на тему кантариона. О пореклу, имену и лековитости кантариона говорили су професори Драган Недељковић, Нада Нешковић и Александра Милосављевић.

Посетиоци, заљубљеници у природу и лепоте нашег краја, прошетали су се дуж кањона Црне реке, у пратњи стручних водича и учили о лековитим биљкама на које су наилазили током шетње. Детерминација биљака била је веома занимљива и динамична. Наши дугогодишњи такмичари ове године су напредовали до чак 78 детерминисаних биљака, док су новајлије биле похваљене од стране стручног жирија. Треће место у препознавању биљака освојио је тим Милене Станић и Данице Жугић. Друго место освојила је Марија Девић, која је биљке прикупила у хербаријум. Прво место припало је Горану Голоскоковићу, нашем редовном госту, који је сваке године све убедљивији у својој победи. Након проглашења победника, у дворишту домаћинства, посађена су два „Томићева кестена“ у чијем ћемо хладу ми и сви драги посетиоци уживати у не тако далекој будућности.

Још један важан разлог данашњег окупљања је Светски дан заштите животне средине који се обележава 5. јуна сваке године. Пријатељство, љубав према природи, лепоте ваљевског краја, драга и вредна Миља која свакога дочека са осмехом на лицу, нова знања и пријатно дружење, само су неки од разлога зашто посетити Домаћинство и манифестацију сваке наредне године, али и чешће. Овде се ужива у погледу, укусној домаћој храни, жубору Црне реке, планинарима и камперима које ћете сретати, њиховим причама и причама староседеоца, ушушканим кафаницама поред пута и непроцењивом миру.

Дружење се наставило уз тањир домаћег пасуља и ракију, грају деце и забавне разговоре. Рађају се нови планови и идеје, подршка не мањка, а млађи нараштаји уче како сутра да наставе традицију и чувају оно што нам је дато од природе.

Драгић Томић, дипл.инж.шум.

37. Државно првенство секача моторном тестером 15.Шумаријада ЈП „Војводинашуме“

У школском рекреативном центру „Чардак“ Делиблатска пешчара од 02.06.-04.06.2022. године одржано је 37. државно првенство секача моторном тестером и 15.Шумаријада ЈП “Војводинашуме“.

Такмичење секача моторном тестером отворио је председник Друштва инжењера и техничара Владан Живадиновић. У такмичењу секача моторном тестером учествовале су екипе ЈП “Војводинашуме“, ЈП“Србијашуме“ са по 7 такмичара и екипа Републике Словеније са 5 такмичара који су наступали ван конкуренције као гости.

Такмичење је одржано у следећим такмичарским дисциплинама:

- Обарање јарбола (стабла)
- Окретање водилице и замена ланца
- Комбиновано пререзивање
- Прецизно пререзивање на подлози
- Кресање грана.

Најбољи учесници такмичења су проглашени у сениоркој конкуренцији, јуниорској конкуренцији и проглашен је најбољи такмичар ван конкуренције (гости).

У сениорској конкуренцији пласман је следећи:

I место Зујић Милан - екипа ЈП „Војводинашуме“

II место Жилић Љубан - екипа ЈП „Војводинашуме“

III место Гвозденовић Стефан - ЈП „Србијашуме“

У јуниорској конкуренцији пласман је следећи:

I место Гвозденовић Стефан - екипа ЈП „Србијашуме“

II место Тасић Лазар - екипа ЈП „Србијашуме“

III место Ђурчић Урош - ЈП „Србијашуме“

Најбољи такмичар ван конкуренције је Роберт Ђук из екипе Републике Словеније. Сви такмичари су награђени наградама спонзора компаније „Stihl“ и „Vallhal“ (заступник бренда Husquarna) моторним тестерама и опремом а најбољи такмичар ван конкуренције је награђен мобилним телефоном који је обезбедио МТС Србија.

15. Шумаријаду ЈП „Војводинашуме“ је отворио директор предузећа Роланд Кокаи и у спортским такмичењима је учествовало преко 200 запослених из огранака предузећа и дирекције. Запослени су се такмичили у следећим дисциплинама: мали фудбал, шах, пикадо, стони тенис, одбојка, надвлачење конопца и гађање глинених голубова.

Победници су проглашени за сваку дисциплину појединачно и екипно и награђени су пригодним наградама (ваучерима) које је обезбедило Предузеће.

Укупан победник 15. Шумаријаде ЈП „Војводинашуме“ је огранак предузећа ШГ„ Сремска Митровица“, коме је додељен прелазни пехар.

У оквиру 15. Шумаријаде ЈП „Војводинашуме“ проглашени су најбољи прозводни радници Предузећа из свих огранака за 2021. годину у више категорија. Најбољи прозводни радници су награђени новчаним наградама а у њихову част је организована свечана вечера 03.06.2022.године где су уручене награде.

Фер и спортско надметање уз лепо време које је пратило све учеснике овог догађаја допринело је да се дуго сећамо овог дружења на Делиблатској пешчари.

Живан Жупунски, дипл. инж. шум.

Скуп генерације 1982/83

Иницијатива, добра воља, жеља за виђењем и дружењем, допринели су окупљању генерације 1982/83 студената Шумарског факултета. Скуп је организован у Сокобањи 21.05.2022. године и окупио је 32 инжењера шумарства са простора бивше Југославије, сада Републике Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Велика жеља да се виде колеге из студентских дана и бар на дан/два вратимо у то време , допринела је одличној атмосфери, пуној разговора, смеха и наравно песми. Сећања на студентске дане, испите, праксу, дружење у Клубу навиралала су и на трен потиснула све године од тада до сада.

Уз лепе жеље, пуног срца, до следећег дружења, поздрав.

Мирјана Стингић, дипл.инж.шумарства

Ин мемориам **мр.Мацан Иван-(1970-2022)**

дипл.инж.шумарства, магистар за заштиту и унапређење животне средине, професор у Шумарској школи у Краљеву

Може ли живот једног човека стати у неколико реченица? Не може, али нека нам оне бар мало приближе лик нашег Ивана. Напустио нас је један добар, скроман, марљив, предусретљив човек. Истицао се на многим пољима, постигао је високе резулате у области шумарства, посебно на пољу хидрологије, заштите и унапређења животне средине. Аутор уџбеника „Шумска хидрологија са екоклиматологијом“, „Уређење бујица“,коаутор књиге „Водни потенцијали Гоча“.

Мацан Иван остаће упамћен као омиљени професор генерацијама ученика Шумарске школе који су дошавши на школовање у Краљево из различитих крајева Србије, у њему видели узор, ослонац, особу која ће им се наћи шта год да им затреба, неко ко ће их у срце примити као свог и знати да, иако су удаљени од родитељског дома код професора Мацана ће увек имати сигурно уточиште.

Диван човек и колега.

Колектив Шумарске школе Краљево

Манастир Тумане

Манастир Тумане налази се на девет километара удаљености од Голупца, у подножју голубачких планина, окружен шумом, на левој обали Туманске реке, што самој светињи даје посебну лепоту

Преподобни Зосим, свети подвижник изабрао је ово **место за свој усамљени и молитвени живот, скривено од људи** и у потпуности погодно за молитвено тиховање.

Амбијентална лепота са једне и духовни мир са друге стране, те присуство светиња, манастир Тумане чини вредним како у духовном тако и културно-историјском смислу. Као ретко која светиња, овај браничевски манастир оставља диван утисак свакоме ко се у њему нађе, пленећи својом лепотом и окружењем у коме се налази.

Како је изгледала црква и комплекс манастира Тумане при своме настанку није могуће утврдити. Зна се да је кроз читав средњи век и турско ропство манастир носио бреме страдања са својим народом, бивао је пљачкан, рушен и паљен, али је као и народ увек обнављан јер је његов духовни значај у том раздобљу био несагледиво велики.

Манастир се у турским пописима први пут помиње 1572–1573. године, а потом у време султана Мурата III (XVI век) у контексту дажбина које је имао према турском султану, уз шта се наводи и да су тада у манастиру живела два монаха.

У Туману су се пред Прву велику сеобу Срба (1690. Година) у жељу да подунавске Србе подигну на устанак против Турака, састали патријарх Арсеније III Чарнојевић и гроф Ђорђе Бранковић.

Црква из Милошевог времена постојала је у манастиру све до 1910. године, када је минирана и због великих напрснућа по наредби власти до темеља срушена. Током наредних четрнаест година манастир Тумане био је без цркве јер су обнову порушене спречавале многе околности, а међу њима посебно светски рат, који се тих година водио и у коме је Србија активно учествовала. Садашња црква подигнута је и освећена 1924. године.

Ако се ослонимо на народно сећање које је до дана данашњег живо у широј околини манастира, Туман је настао као задужбина косовског јунака Милоша Обилића, за кога се сматра да је живео и владао делом данашњег Браничева.

Пред Косовски бој манастир још није био довршен па је Свети кнез Лазар позвао свога властелина да прекине зидање светиње речима „Ту мани“ од чега је изведено име манастира.

Нешто шире од овога нам говори предање да је Милош Обилић ловио по густим шумама у околини манастира, те да је у лову нехотице ранио пустињака Светог Зосима. Носећи подвижника ка свом двору ради покушаја да му спасе живот и извида рану, на месту где је сада манастир светац је молио да га спусте и узвикнуо Милошу: „Ту мани и пусти ме да умрем“ – што је као и у претходној варијанти предања послужило као основа за име манастира.

Сем спомена Преподобног Зосима Синаита није познато како се монашки живот у манастиру Туману одвијао током средњег века. Први податак везан за то је помен двојице житеља у турском попису из XVI века. Након тога, тек 1735. године помиње се туманski намесник Исаија као представник монаштва, присутан на црквено-народном сабору у Карловцима. Из ова два историјска помена може се наслутити да је манастир Туман током турске владавине био мали манастир настањен са једним или неколико монаха, иако нападан и рушен, вероватно увек жив и појући.

Кроз читав XIX век манастир је био активан, што се наставило и у XX веку, чак и у време када је остао без цркве.

Ново рухо манастир добија доласком руско-српског братства из манастира Миљкова 1936. године. Тада се активно обнавља пре свега у духовно-богослужбеном смислу, а уз то јача и економски, те се подиже нови велики конак и пратећи објекти неопходни за неометан живот и рад монашког братства. Руски монаси доносе са собом чудотворну икону Курске Мајке Божије, која је до данас велика и поштована светиња манастира Тумана.

Свој највећи процват манастир доживљава на крају XX века при управи мудре и предузимљиве

игуманије Матроне, за чије време је читава обитељ у сваком смислу напредовала, а велика пажња усмерена је на обнову унутрашњости цркве, која је у потпуности преуређена и потпуно живописана. Одлуком Епископа пожаревачко-браничевског Г. др Игнатија 2014. године Туману је враћен историјски статус мушког општежитељног манастира. Данас је Тумане најбројнији мушки манастир у епархији браничевској.

На удаљености од око 1 км од манастира Тумана, дубоко у густој и древној шуми, налази се на далеко чувена испосница Светог Зосима. У стени која доминира читавим крајем налазе се две пећине, повезане уским пролазом. У једној од њих живео је, док се у другој молио преподобни Зосим. Данас је на месту молитвене келије Светога уређена капела. У пећинама је сачуван накит и оне су готово недирнуте људском руком. Покрај испоснице налази се чудотворни извор, а иза њега прелеп шумски водопад.

У МАНАСТИРУ СЕ ТОКОМ ГОДИНЕ ОДРЖАВА ВИШЕ СЛАВА И САБОРА И ТО СУ:

II недеља Васкршњег поста,

Цвети, недеља пред Васкрс

Сабор светог арханђела Гаврила (манастирска слава), 26. јул

Преподобни Зосим и Јаков Туманski, 21. август

Недеља по Великој Госпојини, богомољачка слава

Обретење моштију Преподобног Јакова Туманског, 21. октобар

У цркви манастира Тумане чувају се мошти двојице светитеља. Преподобног Зосима Синаита и Преподобниг Јакова Новог. Оне почивају у десној и левој ниши у наосу храма. Положене су у два изузетно лепа дуборезна кивота.

Поред манастира, изван његове ограде протиче поток уз кога је уређен простор за седење постилаца манастира, који се делом налази у шумском пејзажу са стаблима која стварају угодну сенку за одмор у природи.

С обзиром на ратне и послератне године средином XX века, те н честе песоналне промене, у манастиру Туману не постоје сведочанства о чудесима Преподобног Зосима , али у разговору са некадашњим свештенством и жштељима манастира сазнало се много о тим сведочанствима, која мнанастир сврставају у један од значајних манастира у нашој земљи. Данас је Тумане најбројнији мушки манастир у епархији браничевској.

проф.др Љиљана Вујковић

ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА
Бул. Михајла Пупина 113, 011-6128-304,6128-306
Његошева 44, 011-244-09-08

КОПАОНИК
АПАРТМАНИ СРБИЈАШУМА

www.turizamsrbijasume.rs

Реновирана шумарска кућа на Копаонику, крајем јула месеца 2022. године.

Цене су по студију дневно за наведени број особа

АПП СРБИЈАШУМЕ	Тип собе/смештај	Услуга	Од 02.05-28.11.2022.
ШУМСКА КУЋА 1	Студио за 4 особе	НА	3.000,00
ШУМСКА КУЋА 2 и ШУМСКА КУЋА 3	Студио за 3 особе	НА	2.500,00
	Студио за 2 особе		2.000,00

ЛЕТО/2021.

- ГРЧКА – АПАРТМАНСКИ И ХОТЕЛСКИ СМЕШТАЈ
- ЕГИПАТ
- ТУРСКА
- ЦРНА ГОРА
- АЛБАНИЈА
- КИПАР

- Европски градови: Праг, Беч, Будимпешта, Истамбул...
- WELLNESS & SPA – Србија, Мађарска
- АВИО КАРТЕ ЗА ЦЕО СВЕТ

МОГУЋНОСТ ПЛАЋАЊА НА РАТЕ СВИХ АРАНЖМАНА ПУТЕМ АДМИНИСТРАТИВНЕ ЗАБРАНЕ ДО 15.12.2022.

Opuštamo
sigurnost za siguran putovanje